UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Decimaquinta causa habet viij. questiones.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

ordinari.ſʒ res inanimata in nullo delinquit, vt vides in ſimili.vij.q.j.epiſcop⁹ in dioceſi.Eandem rationem aſſignat lex ꝙ ſi neſcio vbi ſit ſeruus me⁹,nō ideo poſſeſſionem ipſi⁹ perdidi.ſed aliud eſt in his que anima carent: vt.ff.de acquir.poſ.ſi rem mobilem.ꝛ.l.pomponius.in prin.

que ita committitur in muliere pulchra ſicut in turpi:ita in ancilla ſicut in ingenua:eque in paupere vt in opulenta.

b ¶ Quod furto. Huic obuiat quod dicit.ff.de abig.l.j.vbi perpenditur ꝙ magis quis punit proboue ꝗ̄ p oue:q2 p boue dat v.boues pro oue iiij. Sʒ dicas ꝙ ibi dicit ꝙ dabit.iiij.oues:intellige preter illā quā abſtulit. Item eſt contra extra de ſi.ꝛ ſi queſtiones.vbi nō cōmittit ſimonia in modico ſicut in magno.ſed intellige ꝙ ita nō preſumitur cōmitti in modico ſicut i magno.quandoqꝫ tñ p modico nec magis nec minus: vt de conſe.diſt.ij.reuera.in princi.vbi dicit ꝙ oēs in deſerto mortui ſunt: et tamē duo ex eis non fuerunt mortui:ſcilʒ Caleph ꝛ Joſue.lxxvj.diſt.ieiunium.ſic ergo pro minima re poteſt agi ꝺ furto: vt hic.ꝛ inſtit.de re.di.§.gallinarū. licet actio ꝺ dolo nō det p minima re: vt.ff.de dolo.idē.

Simonia nō fit i modico.

Furti agit p modico

c ¶ Fornicatiōe. H.dixit magis peccari cū pulchra ꝗ̄ cuʒ deformi: quia magis voluptuoſe cognoſcit pulchrā ꝗ̄ ſʒ in deformi ꝗ̄ citi⁹ pōt,abſoluit ſe. Baʒ.dixit magis peccari cum deformi: q2 plura ſunt que ſuadent commiſceri pulchre ꝗ̄ deformi,ſcilicʒ pulchritudo eius et libido.

iij.ps. ¶ Pro malis aūt. ¶ Hec eſt.iij.pars queſt.Jo.de fan. ¶ Caſus. Adhuc pbat Gratian⁹ ꝙ eccleſia pro malis intercedere poteſt et non eos temere defēdere.ꝛ ad hoc inducit ſeq.ca.

Ex iſto tex. itert ꝙ aliqn̄ qs rem ſuā vendere cōſit.con cor.tex. i.l.ſi.ff.ad legē iu.ðan:no.bar.in.l.an:nonaʒ.ff.ꝺ na.et ex.cri.

H J qui in furtis.¶ Caſ⁹. Quidā noie Roman⁹ Romane eccleſie defenſor latrones temere defendebat.qre Grego.pcipit ei ne fures iniuſte defendat,ne ex hoc ipſa infametur eccl'ia,ſed monendo ꝛ intercedendo opem ferat inquātū decet eccleſiam.

iiij.ps. Eccl'ie immunitate nō oēs malefactores potiunt.

a ¶ Iniuſte.i.nimis improbe ꝛ importune.et hoc verum eſt cū ſcit aut credit eos iuſte cōdemnatos. Si autē fugerint ad eccleſiam,tūc omnibus modis quib⁹ poteſt tenetur eos defendere,niſi ſit public⁹ latro / vel nocturn⁹ depopulator agrorum: vt xvij.q.iiij.reum.ꝛ ca.ſicut.ꝛextra de immu.eccle.ꝛinter alia. Si autē fuerit iniuſte cōdemnatus:tunc eccleſia tenetur eū modis oībus iuuare. vnde iſtud eſt preceptū: Eripe eum qui ducit ad mortem: vt.xxiij.q.iij.non inferenda.

ꝛ alias furtū.

ſtudij tui ſit vt ipſe eps̄ debeat preciū dare. ¶ Pro malis autē apꝺ principes eccl'ia dʒ intercedere,non eos temerario auſu defendere.

V ñ Gre.Roma.defenſori.

¶ Eccleſia p malis intercedat,non eos temerario auſu defendat.

HJ q̇ in furtis publicis implicati ſunt,a nobis non videantur iniuſte[a] defendi: ne opinionem male agentiuʒ ex indiſcrete defenſionis auſu in nos vllo modo transferamus:ſed quantū decet eccleſiā,admonēdo,ꝛ verbū interceſſionis adhibendo,q̇bus valetis ſuccurrite vt alijs opē feratis,et opinionē ſancte eccleſie nō inquinetis. Furtuʒ autē non tam in quātitate rei ꝗ̄ in affectu furantis conſideratur. Unde Hierony.in epiſtola ad Titum.

¶ Nō ſolū in maiorib⁹ furtuʒ cōmittit,ſʒ etiā in minorib⁹.

FUr ꝛ autē nō ſolū i maioribus ſʒ in minorib⁹ etiā iudicatur.non eñ qꝺ furto[b] ablatū eſt,ſʒ mēs furantis attēdit. Quō in fornicatiōe[c] nō idcirco diuerſa ſit fornicatio ſi mulier ſit pl'chra aut deformis, ancilla aut ingenua, paupcula aut opulēta:ſʒ qualiſcūqꝫ illa fuerit,vna eſt fornicatio:ita in furto ꝗ̄tūcūqꝫ q̇s abſtulerit,furti crimē icurrit.

¶ Cauſa.xv.

QUidam ſacerdos crimie carnis lapſus eſſe perhibetur anteqꝫ ſacerdotalem benedictionem cōſequeretur.poſtqꝫ vero ſacerdotium adeptus eſt, in furorem verſus quendam interfecit.recuperata vero ſanitate,apud epiſcopū accuſat ab ea cum qua lapſus eſſe dicitur.eps̄ autē die dñico cauſam examinat. ſacerdos inficiatur crimen ſibi illatū.quorūdam clericorū ſibi patrocinia querit.illi vero non ſine precio ſibi patrocinantur.tandē eps̄ confeſſionē queſtionibus extorquet.demuʒ ſol⁹ ꝛ abſqꝫ ſynodali audiētia illum ſentētia ferit. Querit autē an ea q̄ mēte alienata fiunt,ſint imputanda? Secūdo:an p impenſis patrocinijs liceat cleric̄ munera exigere? Tertio: an ex mulieris cōfeſſione iſte ſit cōdemnand⁹? Quarto: an die dñico eius cauſa ſit ventilanda? Quinto:an ſibi neganti purgatio ſit deferenda? Sexto:an eius confeſſio cruciatibus ſit extorquenda? Septimo:an abſqꝫ ſynodali audientia epiſcopus valeat ſacerdotem dānare? Octauo:ſi ſponte cōfeſſus eſt aut ab alijs conuict⁹ fuerit ꝙ ante ordinationē peccauerit:an ſuſcepti ordinis officiuʒ exeq̇ ſibi liceat?

¶ Furtum autē.¶ Hec eſt.iiij.pars.q.ſm Jo.de fan. ¶ Ca⁹. Quia ſupra facta eſt mētio de furto:ideo nūc oſtendit Gratian⁹ ꝙ furtum magis conſideratur in affectu furantis,ꝗ̄ in quantitate exteriori.ꝛ ad hoc inducit ſequens cap.

F Ur autem.¶ Caſ⁹. Oſtēdit hieronymus in hoc cap.ꝙ furtū ita committitur in re parua ſicut in re magna: vbi magis attēditur mens furātis,ꝗ̄ quātitas rei ablate. Et hoc pbat ad inſtar fornicationis,

Q Uidā ſacerdos.¶ Caſ⁹. Supra in prima cauſa tractatum eſt de auaritia que obumbrat mentem clericorum.ſed quia incontinentia idem facit,ideo ſubnectit.xv.cauſam,in qua de incontinētia tractat et de his que fiunt mente alienata,ꝛ de alijs multis.que vt melius pateant,thema proponit de quo octo elicit queſtiones. ¶ Caſus thematis talis eſt.Quidam cuʒ eſſet clericus,fornicationem commiſit:poſtea ſacerdos factus furioſus quēdam hominem interfecit.recuperata ſanitate mulier quā cognouit,ipſum apud epiſco.

pñ accuſat. Die vero dominico epiſcopus cauſam exa=minat: ſacerdos crimen negans acquirit patronos pro precio: tandem epiſcopus ille confeſſionem verberibus extorquens, abſq; ſynodo epiſcoporum ⁊ cõcilio illum condemnauit.

Quod autem. Hec queſtio diuidit in duas partes: in quarum prima probatur ꝙ ignorantes et pueri nõ peccãt ſi ignorãtia eſt inuincibilis .ſ. cũ nullo modo potuit ſcire ꝗuis daret operam. Si autẽ ſcire potuit, et nõ dedit operã, non excuſatur a toto: ſed a tãto .i. in parte. ita intelligenda eſt litera vſq; ad .c. merito queritur. Secũda ibi / De furioſis. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hic intitulatur pͥma queſtio, vbi querit an ea que fiunt mẽte alienata / debeant imputari? Et rñ. ꝙ non: vt .j. ea. aliquos. ⁊ .c. illa. ⁊ .ẞ. iiij .q. ix. indicas. et procedit hoc ordine ẞ. Primo ꝓbat ꝙ ea que fiunt in alienatione mentis / ĩputãtur: poſtea ꝓbat cõtrariũ: ⁊ reſpõdet allegatis: tandẽ dat veram ſolutionẽ: vt .j. e. ẞ. vlt. Oſtẽdit ergo pͥmo ẞ. ꝙ ſiue peccata procedant ex voluntate, ſiue ex carnis infirmitate, ſemper imputantur ad penam: qđ probat quatuor authoritatibus. poſtea ꝓbat cõtrariũ: cũ peccatũ ſm Aug. ſit adeo voluntariũ, vt nullo modo ſit peccatum niſi de voluntate procedat.

¶ Queſtio .j.

Quod autẽ[a] q̃ alienata mẽte fiunt, non ſint[b] imputãda: facile videt̃ poſſe ꝓbari. Peccata nãq; alia penes voluntatẽ animi, alia circa nature infirmitatẽ videt̃ ꝯſiſtere. Eſt aũt volũtas (vt Aug. ait ĩ lib. j. retractationũ) animi motus ad aliq̇d imitãdũ, vel nõ imitandũ[c], vel adipiſcendũ[d]. qđ propterea[e] dictũ eſt, vt hac definitione volẽs a nolẽte diſcerneretur. Ex voluntate itaq; pctã procedũt que libero mẽtis arbitrio, et delinquẽdi ꝓpoſito committuntur. Porro infirmitas alia eſt animi, alia carnis. Infirmitas animi, eſt ignorãtia. Carnis ĩfirmitas eſt eius concupiſcentia[f]. Ex vtraq; autez infirmitate que procedunt imputantur ad penã[g]. Unde de quibuſdã ignorantib[9] dictũ eſt. Si q̇s ignorat[h], ignorabitur. Tales illi erãt de quibus Chriſtus ait apoſtolis. Extra ſynagogaz facient vos: q2 arbitrabuntur obſequiũ ſe preſtare deo. De eiſdẽ etiaz apłs ſcribit in epła ad Romanos. Teſtimoniũ illis perhibeo q2 zelum[i] dei habent, ſed non ſecundum ſcientiam. Nullũ tamen eoꝝ in pſidia ſua pſeuerãtem hec ignorantia excuſat. Ex carnis ĩfirmitate procedũt que nature lãguore fiũt: que niſi imputarent̃ ad penã, nequaq; apłus lege carnis grauat[9] diceret: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore[k] mort̃ huius: ⁊c̃. Siue ergo penes voluntatẽ, ſiue penes infirmitatem peccata ꝯſiſtãt: ſemꝑ[l] imputant̃ ad penã. Cui[m] ſnĩe illud Auguſtini de vera religione cõtrariũ videt̃: Uſq; adeo peccatũ voluntariũ malũ eſt, vt niſi ſit voluntarium, nullo modo peccatũ ſit ⁊ hoc quidẽ adeo manifeſtum eſt, vt nulla huic doctorum paucitas, nulla indoctoꝝ turba diſſentiat. Quare aut negandũ eſt peccatũ cõmitti: aut fatẽdum eſt cum voluntate committi.

a ¶ Quod autẽ. Nota ꝙ ſi quis eſt ita alienat[9] mente ꝙ neſcit quid faciat, nec diſcernit, nec intelligit, non imputatur ei quod facit .j. eo. aliquod. et .c. illa. et. xvij. queſtio .ij. gonſaldus. ⁊ .iiij. queſti. ix. indicas. Quidam tamen diſtinguunt ꝙ ſi ſua culpa incidit q̇s in alienationem mentis, imputatur ei: ſi ſine culpa, non vt .j. e. ſi quis inſaniens. quam diſtinctionem nõ admitto. ẞ. allegat pro et cõtra. Et ad intelligẽtiam eius quod dixi, not. ꝙ ĩfirmitas alia eſt anime: alia eſt carnis. Infirmitas anime duplex eſt: vna dicitur ira vel odium / vel delectatio: ⁊ hec eſt peccatum: ⁊ que ex tali infirmitate fiunt / imputantur. Alia eſt pena: vt eſt obliuio: ignorantia: et que ex hac fiunt / quandoq; imputantur / quandoq; non. Similiter infirmitas carnis duplex eſt. Una eſt fomes peccati: ſcilicet originale peccatum: et que ex hac cauſa fiunt, imputantur. Alia eſt pena peccati: vt febris, ⁊ furor: ⁊ que ex hac cauſa fiunt / nõ imputantur ſi non diſcernit quid agat.

Mente alienato an ſit ipu=tãdum qđ facit.

Alie infirmitas eſt duplex

b ¶ Non ſint. Melius eſſet ſine non: q2 primo probat ꝙ imputantur.

c ¶ Non imitandum. id eſt non faciendum.

d ¶ Uel adipiſcẽdũ .i. faciendum.

e ¶ Quod ꝓpter ea. id eſt in definitione voluntatis / ideo ponitur affirmatio et negatio, vt oſtẽdatur qua voluntate quis dicatur volẽs: ⁊ qua volũtate dicatur nolens. nã voluntate ad aliqđ faciendũ dicitur q̇s volẽs: ⁊ voluntate ad aliquid non faciendũ dicit̃ q̇s nolẽs: ⁊ ſic omnis nolens dicitur volẽs: ⁊ eadem qualitas dici põt volũtas ⁊ nolũtas. Nã nolle facere idem eſt quod non velle facere. vnde lapis non dicitur nolens, cum non habeat voluntatem non faciendi. nam ſm regulam iuris ei[9] eſt nolle cuius ẽ velle: vt .ff. de regu. iur. l. ei[9]. Hinc patz ꝙ Aug. vult ꝙ eadem vis anime ſit vis concupiſcibilis: ⁊ vis iraſcibilis. Nam per vim concupiſcibilem appetim[9] aliquid: ⁊ ꝑ vim iraſcibilem deteſtamur aliquid.

ij. coꝝ xiiij. g. Joã. xvj. a. Rõa. x. a.

Rom. vij. d.

Alie vis eſt duplex.

f ¶ Concupiſcentia .i. fomes originalis peccati.

g ¶ Ad penam. Sed nõ ſemꝑ puniũtur peccata que proueniunt ex ignorantia. xxxiiij. q. ij. in lectum.

h ¶ Ignorat. Id eſt qui appetit ignorare: vel qui contẽnit ſcire: vel negligit ſcire, cum poſſit querere a peritioribus. Unde quedã ignorãtia eſt ex ſimplicitate: vt illoꝝ qui ad literam aliquid intelligũt. quedam ex culpa: quedã ex negligẽtia: ⁊ ſm hoc magis vel minus punitur. xj. q. iij. excellentiſſimus. c. qm̃. ⁊ .c. fina.

i ¶ Zelũ. Quidã ex iudeis bono zelo mouebãtur [*] contra diſcipulos dñi ⁊ ipſum dñm: ⁊ ipſe dñs in cruce pro illis orauit cum dixit: Pater dimitte illis: quia ⁊c̃. Luce. xxiij. Iſti habebant zelum: ſed non ſm ſcientiã .i. ſm fidem: quia erroneã habuerunt cõſcientiã. alij autem ſcienter deliquerunt. xxiij. q. j. paratus.

k ¶ De corpore .i. de dñio carnis, in qua mors eſt. ẞ. di ſtin. v. ſed penſandum. palea eſt.

l ¶ Semper, allegando dicit.

m ¶ Cui. hic allegat in ꝯriũ ꝙ ea q̃ mẽte alienata fiũt nõ imputant̃, vnde hic ponebãt antiq̇ notulã defenſor.

Ignorãtia ẽ triplex.

[*] Iſti erant ſimplices: ⁊ errabant nõ ĩ motu ad ſeruiendũ, ſed ĩ modo ſeruiendi. L.

Sed hoc[a] nō ḡnaliter ð oīb⁹ pctīs intelligēdum eſſe idem Aug. in lib. j. retractationum oſtēdit dicēs. Uſq̃adeo peccatū volūtariū malum eſt, vt nullo modo[b] pctm̄ ſit ſi nō ſit volūtarium. Pōt videri falſa hec definitio: ſ; ſi diligēter excutiat̄, iuenit̄ veriſſima. Peccatū illud q̇ppe cogitandū eſt qð tm̄modo pctm̄ eſt: nō qð eſt etiā pena pcti: q̄uis et illa q̄ nō immerito nō voluntaria pctā dicunt̄, q: vel a neſcientibus, vel a coactis ꝑpetrātur: nō oīmodo poſſint nō voluntaria dici. Idem in eodem.

Definitio pcti quā dixímus, Pctm̄ eſt voluntas retinendi vel cōſequendi qð iuſtitia vetat, vnde liberū eſt abſtinere: propterea vera eſt, q: id definitum eſt qð tantūmodo peccatū eſt: nō qð etiā pena pcti. Item in li. j. queſtionum.

Non ſunt peccata nolētiū, niſi neſcientium.

Merito q̄rit̄ q̄ ſunt pctā nolētium, vtrū q̄ a neſcientib⁹ cōmittunt̄: an etiā recte poſſit dici pctm̄ eſſe nolentis qð facere ꝯpellitur[c]. nā et hoc cōtra volūtatē dici ſolet. ſed vtiq̃ vult[d] id ꝑpter qð facit: tanq̄ ſi peierare nolit: qð tm̄ facit, cū vult viuere ſi quiſq̄ niſi fecerit, mortem minet̄. vult[e] ergo facere, q: vult viuere: ⁊ ideo nō ꝑ ſeipſum appetit vt falſum iuret, ſed vt falſum iurando viuat. Qð ſi ita eſt, neſcio vtrum poſſint iſta dici peccata nolētium, qualit̄ hic dicuntur peccata explanada. Nam ſi diligēter inſpiciatur, forte ipm̄ peccare nemo[f] velit, ſed propter aliud quod vult peccat. Omnes quippe homines qui ſcientes faciunt quod non licet, vellent licere facere. vſq̃adeo ipſum peccare nemo appetit propter hoc ipſum, ſed propter illud quod ex eo conſequitur. hec ſi ita ſe habēt: nō ſunt peccata nolentium, niſi neſcientiū[g] que diſcernuntur a peccatis volentium. ff. titu. de iniurijs.

Illud relatu; pereque eſt, eos qui iniuriā pati poſſunt, ⁊ facere poſſe. Sane ſunt quidam qui facere nō

Sed hoc. ꝟ Caſus. Superius dictū eſt ꝙ peccatum vſq̃adeo eſt volūtariū, vt nullo mō ſit pctm̄ niſi ſit voluntariū. ſed q: multū facere videbatur pro defenſione ſacerdotis furioſi, ideo ei⁹ impugnator dicit ꝙ authoritas illa Augu. intelligitur de eo qð eſt tantūmodo peccatū: ⁊ nō de eo qð eſt pena pcti: ⁊ ad hoc probandū inducit duas authoritates Augu. q̄uis quodāmō volūtaria peccata dici poſſint que a neſcientib⁹ ⁊ coactis ꝑpetrant̄. Nō immerito: ſ; merito. Non oīmodo non volūtaria dici, ſed quodāmodo volūtaria dici poſſunt.

a ¶ Sed hoc. eſt notula impugnatoris.

b ¶ Nullo modo. Quedā dicuntur ſimpliciter peccatum, ⁊ nō pena. et quedā pena pcti, ⁊ non pctm̄. pena peccati, ſicut ignorātia, infirmitas, et obliuio. Illud aūt ð: ſimpliciter pctm̄ qð ex libera voluntate ꝓcedit. Quidā tamen dicūt ꝙ oē pctm̄ primi parētis ſit peccatū: et pena pcti. peccata em̄ q̄ quotidie facim⁹, ſunt pena originalis peccati. Sed qualiter hoc ſtare pōt, cum oīs pena a deo ſit: ergo nullū peccatum a deo ſit: ergo nullu; peccatū eſt pena. Item oīs pena eſt paſſio: et omne peccatū eſt actio. cum ergo actio nō ſit paſſio: nō eſt dicendū ꝙ peccatū ſit pena. Si autem alicubi inueníás ꝙ peccatum eſt pena, expone. i. pro quolibet peccato debetur pena: quia eſt pena ⁊ paſſio anime.

Pctm̄ ⁊ pcti pena diuerſa ſunt.

Merito. Caſus. Due ſunt hic q̄ōnes: quarū prima eſt, an pctā neſcientiū dicant̄ pctā nolentium? Et rñ. ꝙ ſic, ⁊ iſta rñſio eſt i fi. ca. Scða eſt an pctm̄ qð q̄s ꝑ metū facit, dicat̄ eſſe pctm̄ volentis, vel nolentis? Et rñ. ꝙ volētis. q: l; q̄s nollet directe ipm̄ pctm̄ ad qð cōpellit̄, indirecte tm̄ vult illud ꝑ aliud qð hr̄e nō pōt ſine illo pctō. Et ad hoc ꝓbandū iducit exēplū de peierāte. Hec ſi ita ſe habēt: ſc; ꝙ pctā coactiua ſunt volētium.

c ¶ Cōpellitur. Refert qualis ſit coactio, † an abſoluta, vel conditionalis: vt ex̄ qð metus cau. ſacris.

d ¶ Uult. Arg. ꝙ coacta volūtas eſt voluntas: vt hic ⁊. xxiij. q. iiij. diſplicet. ⁊. q. vj. vides. ⁊. lxxiiij. diſt. conſuluit. ⁊. ff. qð met. cau. ſi mulier. §. vlti. Eſt ergo i iſtis caſibus arg. ꝙ tenet matrimonium l; coactio interueniat vt. xxij. q. iiij. inter cetera. et. ff. de rit. nup. ſi patre. Sed hoc nō eſt verū: vt ex̄ de ſpon. veniēs. ⁊ ca. cum locu;. ⁊ xxxj. q. ij. c. j. ⁊. ij. Itē ſicut coacta volūtas eſt volūtas, ſic decepta voluntas ð: volūtas, vt. xx. q. iij. cōſtituit. ⁊ ex̄ qð met⁹ cā. cū dilectus. ⁊ ex̄ de conuer. ꝯiu. ex parte. Arg. ꝯtra. ff. de li. ho. ex. l. iij. §. q̄ q̄s volētem. tm̄. coacta licētia nō eſt licentia, vt ar. xxxiij. q. v. notificaſti.

† Sz ꝯ q: aio violentia non infert̄: vt. xxxij. q. v. §. qð aūt. in princi. dic vt ibi not.

Mrīmoniū coacte factum nō t;.

e ¶ Uult. Certe argumētatio hec nō valet, volo hoc ergo volo oē qð ſequit̄ ex illo: vt iſte vult fornicari, ergo vult dānari: niſi intelligas indirecte, et ꝑ cōſequentiā: vt diſtinc. viij. quo iure.

f ¶ Nemo. Un̄ de Seneca. Et ſi ſcirē deos ignoſcituros. homies aūtē neſcituros: adhuc dedignarer peccare.

Seneце dictū aureū.

g ¶ Neſcientiū. Sic neſciens non peccat. Et ſic eſt ꝯ. xxxij. q. vij. quēadmodū. So. varijs modis ð: q̄s neſcire. Dicitur em̄ neſcire qui nō ſcit iſta qð facit eſſe pctm̄ vel nō ſcit tantum eſſe pctm̄ quātum eſt. ⁊ talis neſciēs punit̄, l; non adeo grauiter: vt. viij. diſt. cōſuetudo. et pone exēplū de talí. xiiij. qō. v. forte. Item ð: neſcire q̄ ſcit factū, ſ; neſcit qualitatē facti. talis q̄nq̄ punitur ſi errat in iure. Sic ignorabat Paulus ꝯcupiſcentiā eſſe peccatū. ex̄ de cōſti. nā cōcupiſcentiā. q̄nq̄ nō punitur, ſc; cū errat circa factū ipſum: vt. xxxiiij. q. ij. in lectum. Item ð: neſcire ꝑpter caſum ſequētē: vt ſi aliq̄s volēs interficere leonē dū vult defendere hoiem, caſu interficit hoiem: vt. l. diſtin. ſepe. Item ð: neſcire qui omnino neſcit: vt puer, ebrius, furioſus. talis enim non peccat: vt. j. eo. aliquos.

Neſcire dicit̄ q̄s multipľr.

Illud. ꝟ Caſus. Redit nūc Gra. ad ꝑncipale ꝓpoſitum, ⁊ inducit legē iſtā ad ꝓbandū ꝙ ea q̄ fiunt ex ignorantia vel mente alienata non imputātur. Caſus ergo ſic ponit̄. Queſitū fuit a iuriſperito vtrū quicūq̄ pōt pati iniuriā, poſſit facere iniuriā? Et rñ. ꝙ ſic niſi ſit furioſus vel impubes q̄ non eſt doli capax. nam iſti iniuriā pati poſſunt, facere ꝟo nunq̄: cū iniuria nō procedat niſi ex voluntate. ⁊ probat duobus exemplis ſc; exemplo iocoſe alium ꝑcutientis, et dñi interficientis liberum hoiem quē putat eſſe ſeruum ſuum. Et nota ꝙ lex iſta (vt dicit Hug. ⁊ Jo. Bñ.) male ponit̄ hic, cū inducatur pro defenſione ad oſtendendū ꝙ ea q̄ fiunt

mente alienata/nō imputank.ſed deberet legi poſt .§. ſequētē, vel in ſequē .§. poſt illud verbū, nō ꝓceſſerūt.
a ¶ Furioſus. No. qd furioſus facit: idem eſt acſi caſu accidiſſet: vt.ff.de admi.tuto.l.vlti.in fi.
b ¶ Qui doli capax. ſi eñ eſt doli capax, bene punik: vt extra de delic.

vel ignorātia/que nō imputank, cum ſint pena peccati. Sed poſtea obijcitur de Lamech, quem nō excuſauit infirmitas cecitatis cum Cain interfecit ſagittando. Et tandem ſoluit dicens ꝙ cecitas et ignorantia ſimiles ſunt. Nam ex vtraqꝫ quedā fiunt que imputantur/ꝛ quedā q̄ nō imputantur. nam ſi cecus cognoſcat aliquā quā putat eſſe ſuā vxorē, nō eſt reus adulterij. Si vero cecus aliquem perimat iactādo/reus eſt homicidij: qꝛ officiuꝫ alienum vſurpat. Sed furioſus cuꝫ nō ſit cōpos mentis in occidēdo nō peccat, qꝛ deliberare nō poteſt. vn̄ de pupillo ꝛ furioſo i maleficijs ſubuenik. Et ad hoc inducit legē illam ſcꝫ illud. que deberet hic legi. ꝛ ca.ſequē.ſ.firmiſſime.

pue.capik.j. ꝛ de cōſe.diſti.iiij. eos. ſed in ipubere minori diſtinguik an delinquat ex animo, an ex culpa: vt.C.ſi aduer.delictum.l.j.ꝛ.ij.

Et h̄ omo videas qd le. ꝛ no.e.ti. c.ij. ꝛ d homi. exhibita.i gl. qd ei.et in gloſ. ex hoc. Archi.

c ¶ Per iocum. Dum tamē iocus ille nō ſit noxius: vt ex̄ de p̄ſumpt. ca.j.nā ludus noxius eſt in culpa: vt.ff.ad.l.aquili. nam ludus.
d ¶ Seruū ſuuꝫ. Secus ſi alienum ſeruū vel etiā aliquem liberum hominē voluit percutere/ꝛ ꝑcuſſit aliū qꝛ tūc tenek actione iniuriarū illi q̄ percutik: vt.ff.de iniur. eum qui.§. ſi iiuria. ꝛ hoc ido qꝛ hic oībus modis intendit nocere, etſi non illi cui nocet: ſed ſecus in caſu priori. Et eſt arg.ꝙ ſi aliqs credit ſolutā cognoſcere/et cognoſcit vxoratā: videtur ꝙ nō puniak quaſi adulter.

Iſta fuit ſententia dn̄i pilei.ſ.ꝙ non punik. pro hoc facit ꝙ nō ꝯmittik adulterīū ſine dolo.ff.d adul.l.pe.ad idē facit.ff.d iiur. itē apd labeonē.§.ſi qs Archi.

¶ Itaqꝫ ¶ Caſ⁹. Cōcludit Gra. ex ſupradictis dicēs ꝙ peccata iputantur ſiue ex voluntate/ſiue ex infirmitate procedant. poſtea reſpondet huic concluſioni/ diſtinguens ꝙ infirmitas carnis ē duplex. Alia ē cōcupiſcētia carnis, que imputatur: et hec non dicik proprie ifirmitas carnis: qꝛ accidit anime ex cōiunctione carnis. Alia ē turbatio elementoꝝ et humoꝝ, que dicik proprie infirmitas carnis: vnde febres ꝛ furor oriuntur/que nō imputank. Sik̄r infirmitas animi duplex eſt. Alia eſt mala qualitas: vt ira ꝛ odiū/que imputank, Alia eſt obliuio

poſſunt: vtputa furioſus[a], et impubes qui doli capax[b] nō eſt. nāqꝫ hi pati iniuriā ſolent nō facere. Cum enim iniuria ex affectu facientis conſiſtat, cōſequens erit dicere hos ſiue pulſent, ſiue conuitium dicant: iniuriā feciſſe nō videri. Itaqꝫ pati quis iniuriā etiaꝫ ſi nō ſentiat, pōt: facere ꝟo nemo, niſi qui ſcit ſe iniuriā facere, etiam ſi neſciat cui faciat. Quare ſi quis ꝑ iocum[c] aliuꝫ percutiat, aut dum certat: iniuriarum non tenek. Si quis liberum hominē ceciderit dū putat ſeruū ſuum[d]: in ea cauſa eſt ne iniuriarū teneatur.

Itaqꝫ (vt ex premiſſis apparet) ſiue volūtate ſiue ex infirmitate pctā ꝓcedant: palā eſt illa imputari. Sed carnis infirmitas dupl̄r intelligik. Eſt eñ lāguor nature, qui carnis ꝯcupiſcētia appellak: q̄ veri⁹ aīe ifirmitas dici pōt. ſꝫ ideo carnis infirmitas d̄r, qꝛ accidit aīe ex cōiuncte carnis corruptione. Porro alia eſt infirmitas q̄ ꝓprie carnis d̄r: qua (elemētoꝝ ſeu humanoꝝ concordia turbata) ipſa caro afficik ꝛ tādē diſſoluik. Sik̄r animi ifirmitas duplex eſt. Una que vitiū appellak, qua aīa a deo ſeparak: vt eſt ira, odiū et alia hm̄oi. Alia ifirmitas animi, q̄ cū ipſa nō ſit pctm̄: eſt tn̄ pena et cā pcti: vt ē obliuio et ignorātia. Furor aūt cū nō ſit pctm̄, eſt tn̄ pena peccati: vt febris ꝛ cetere paſſiōes quas proprie carnis dicimus eſſe: quarum motus: id eſt ea que illis perturbantib⁹ fiunt, nulli imputantur ad penam.

¶ Sꝫ obijcitur de Lamech, qui cum cecus eſſet, Cain interfecit: nec eum excuſauit cecitatis infirmitas. vn̄ dictum eſt. Septuplū vltio dabik de Cain. de Lamech ꝟo ſeptuagies ſepties. Sꝫ cecitas ignorātie ſiı̄lis eſt. ¶ Ex vtraqꝫ eī quedā fiūt q̄ imputātur: quedā ꝟo q̄ minime. Cecus nāqꝫ ſi debitū ſue vxori credēs reddere, alienā polluit: nō eſt reus[e] adulterij. Si aūt ex ludo vel exercitatione viriū vel venatione iaculū mittēs aliquē perimat: quia ab eo penitus[f] hoc debet eſſe alienū, homicidij reus habek. Mēs ꝟo alienata furore cū ſui cōpos non ſit, eorū q̄ admittit reatū non cōtrahit: qꝛ facultatē deliberandi nō habuit. Unde pupillo ꝛ furioſo in maleficijs ſubuenik, vt nō eis imputētur ad penā que ex mentis deliberatione nō ꝓceſſerūt.ff.ti.de iniurijs. illd relatū. reqre.ſ. qd nō ſolū hūanis, ſed etiā diuinis legib⁹ noſcik approbatū. Ait eñ Augu. de paruulis ad Petrum diaconem.

Firmiſſime tene et nullatenus dubites (exceptis illis qui ꝑ noīe xp̄i[g] ſuo ſanguine baptizātur) nullum hoīem accepturū vitā eternā qui non hic a malis fuerit per pniam fidēqꝫ cōuerſus, ꝛ per ſacr̄m fidei et pnie.i.ꝑ baptiſmū[h] liberatus. Et maiorib⁹ quidē neceſſariū eſſe ꝛ pniam de malis ſuis agere, ꝛ fidē ca

Geñ. iiij.

e ¶ Nō eſt reus. vt.xxxiij. qō.ij. in lectum.
f ¶ Penitus. cū eñ inſiſtit qs operi illicito: tūc nō excuſat caſus: ſec⁹ ſi licito: qꝛ tunc excuſat: vt.l.di.ſepe.
Firmiſſime. ¶ Caſ⁹. Petrus queſiuit ab Augu. vtrū quilibet ſit acceptur⁹ vitam eternā niſi fuerit baptizatus et pniam egerit. ꝛ r̄ndet ꝙ non, niſi fuerit baptizatus ſanguie ſuo/vł in aqua: vel niſi habuerit cordis contritionē. ꝛ docet ꝙ baptiſmus ꝛ pnia adult; ſit neceſſaria, paruulis vero baptiſmus ſolummodo ſufficit q̄ꝫ diu ratione vti nō poſſunt.
g ¶ Pro nomine chriſti. Dum tamen adſit charitas. aliter nō ſufficit alicui ad ſalutem pati martyrium: vt.xc.diſt.in.neqꝫ.
h ¶ Per baptiſmum. Deberet addere tertium membrum, ſcilꝫ baptiſmum contritionis. Eſt eñ triplex baptiſmus, fluminis, flaminis, ꝛ ſanguinis.i.aque, ꝛ ſan

Baptiſm⁹ triplex.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

guinis, ⁊ contritionis: vt de conſecra. diſtin. iiij. ca. baptiſmi vicem.
¶ Ex eo aūt. ¶ Caſus. Cōcludit Gra. ex fine ſuperioris ca. ſcȝ ꝙ nec adulto nec paruulo poſt baptiſmū peccatum imputatur, niſi vtatur ratione, ſicut nec brutis animalibus aliqd imputatur. Et ad hoc probandū inducit authoritatē Aug. Reperitur tamen in ſcriptura aīalia eſſe interfecta non ratione delicti, ſed qꝛ facti memoriā refricāt vt. j. ſequenti ca.
a ¶ De bobus. ſ. quo ad vitā eternam: ſȝ quo ad vitam tpalem bene: iuxta illud: Homines ⁊ iumenta ſaluabis dñe: ſcȝ pro ſalute tpali prouidendo eis neceſſaria: iuxͣ illud: Oīa expectant a te domine: vt des illis eſcam in tempore opportuno.
Mulier. ¶ Caſus. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In prima ponitͬ authoritas Leuitici in qua dicitur ꝙ mulier q̄ acceſſerit ad aliquod pecus, debȝ interfici: et pecus ſimiliter. In ſcda parte ponunͭ verba Augu. exponētis illam authoritatē: ⁊ dicit ꝙ animalia iubētur interfici nō qꝛ peccauerunt, ſed qꝛ refricāt memoriam facti. Scda pars incipit ibi: Queritur quomodo.
b ¶ Ad omne. id eſt ad aliquod ex oibus. ſicͭ eſt. j. q. vij. ſi quis oēm.
Leui. xx. c. c ¶ Memoriam. Simile eſt. lxxxj. diſtic. valer. Alibi tamen reſeruanͭ thuribula laminarum, ⁊ publice exponuntur: vt. vij. q. j. deniqȝ. ⁊ de cōſecra. diſtinc. ij. et dixit, ſed illud ad terrorem fit ⁊c̄.
¶ De furioſis. ¶ Hec eſt ſcda pars. q. in qua intēdit p-

tholicā ſm regulam veritatis tenere, ⁊ ſacr̄m baptiſmatꝭ accipere: paruulis vero q̄ necdū ꝓpria voluntate credere, nec pniam pro pctō qđ originalr ꝯtrahūt, agere poſſūt: ſacr̄m fidei qđ eſt ſanctū baptiſma, q̄diu rōnis etas eorū capax eſſe non pōt, ſufficere ad ſalutem. Ex eo aūt qđ in fine huius authoritatis dr: q̄diu ſcȝ rōnis eoꝝ etas capax eſſe nō pōt, euidenter datur intelligi nulli poſt baptiſmū pctā imputari, ſiue ſit adultꝰ, ſiue impubes: niſi rōnis ſit capax. vñ etiā de brutis aīalibꝰ eadē ratio ab Augu. in eodē lib. redditur quare ſua facta eis non imputenͭ. Aīalia eñ (inquit) p̄ſentis tēporis ſeculi curſum aut ornatū ſm creatoris incōprehēſibilē pagūt volūtatem que de ſuis factis nullā rōnē reddituraſunt: qꝛ rōnabilia nō ſūt. Nunqđ eñ de bobus[a] cura eſt deo? Hoies ꝟo qꝛ rōnabiles ſūt facti: ⁊ de ſe, et de oibus rebus q̄s ī vſu vite preſentis acceperūt: rōnē reddituri ſunt deo: ⁊ ꝓ ſuoꝝ actuū qualitate recipient aut gl̄iam aut penā. Sacre tñ legis authoritate aīalia iubenͭ interfici: nō ꝓpter ꝯſciētiā pctī: ſed qꝛ refricant memoriā facti.
Unde Aug. ſup Leuiticū.

¶ Nō ꝓpter culpā, ſȝ ꝓpter memoriā facti pecus occidiͭ ad quod mulier acceſſerit.

Mulier q̄ acceſſerit ad omne[b] pecus, et vult aſcēdi ab eo: interficietis mulierem: ⁊ pecus morte moriatur: rei eñ ſunt. ¶ Queritur quomodo ſit reū pecus, cum ſit irrationabile, nec vllo modo capax legis eſt? Idē. Pecora inde credendum eſt iuſſa interfici: qꝛ tali flagitio contaminata, indignam refricāt facti memoriam[c].

De furioſis autem euidentiſſime ſcribit Auguſtinus in lib. queſtionum veteris ⁊ noui teſtamenti ita dicens.

¶ Culpa non neceſſitate, ſed voluntate reum cōſtringit.

Aliquos ſcimꝰ ſubito demētes factos ferro fuſte, lapidibꝰ, morſibus multis nocuiſſe: quoſdā etiā occidiſſe: captos aūt induſtria, et iudicijs[b] oblatos, minime reos[c] factos: eo ꝙ nō volūtate, ſed impellente vi[f] neſcio qua hec geſſerint neſciētes. Quomodo enim reus cōſtituitur qui neſcit[g] quod fecerit?

Item Ambro. ī hexameron in tractatu primi diei.

¶ Reus volūtate nō neceſſitate conſtringitur.

Illa cauenda ſunt q̄ ex noſtra volūtate ꝓdeūt delicta iuuētutꝭ, ⁊ irrationabiles corpis paſſiones. Quorum igitur nos ſumꝰ dñi[h], eorū[i] principia[k] extrīſecus[l] non reqramus: nec deriuemus in alios: ſȝ agnoſcamus[m] ea ꝓpria q̄ nr̄a ſunt. qđ eñ poſſumus nō facere ſi volumus: huius electionē mali nobis potius debemus aſcribere q̄ȝ alijs. ideo etiā in iudicijs iſtiuſmodi voluntarios[n] reos non neceſſitate compulſos culpa conſtringit: pena cōdemnat. neqȝ enim ſi per furorem aliquis innocētem perimat, obnoxius morti eſt: quin etiam

bare ꝙ ignorātes ex toto, furioſi ⁊ ebrij non peccant in illo actu, ſed peccant ſe inebriādo: ⁊ hoc probat per nouem authoritates. Io. de fan.
¶ Caſus. Qꝛ facta eſt ſuperiꝰ mentio de furioſis: ideo nūc euidēter oſtēdit Gra. ꝙ ea q̄ fiūt tpe furoris nō imputātur. ⁊ ad hoc inducit ſeq. ca.
Aliquos ſcimꝰ. ¶ Caſꝰ. Quidā furioſi q̄ſdā interfecerunt. q̄ſitū fuit ab Aug. vtrū eis iputenͭ? et rñ. ꝙ nō: qꝛ non ex volūtate feceͬt, ſȝ impellēte furore ⁊ neſciētes fecerūt. ij. ꝓs.
b ¶ Et iudicijs. id eſt iudicibus.
e ¶ Reos. i. condemnatos.
f ¶ Ui. Id eſt furore.
g ¶ Qui neſcit. H manifeſte videsꝙ ea q̄ a furioſis fiūt nō iputanͭ: † vt. j. ca. ꝓxi. et. iij. q. ix. indicas. lȝ qdā dicāt ꝙ ſi culpa ſua qs incidat in furorē, iputaͭ ei. j. e. ſi quis inſaniens.
† Anfurioſꝰ vl ꝓdigꝰ alienare poſſit ante interdictionez vl poſt ſibi factā: no. ff. d cu. fur. l. j. et facit ff. de teſta. is cui.
Illa cauēda. ¶ Caſꝰ. Queſitū fuit ab Amb. que ſunt illa q̄ imputanͭ alicui, ⁊ q̄ nō. Et rñ. ꝙ peccata que ꝓcedūt ex volūtate, imputātur: ⁊ etiā que ꝓcedunt ex imperitia In his tamen locus erat refugij ī veteri teſtamēto: qđ probat authoritate legis Moſaice: ſȝ egritudo, paupertas, mors, ⁊ ignobilitas, cū nō ſint mala, non imputantur.
h ¶ Domini. Id eſt authores.
i ¶ Eorum. Id eſt vitiorum.
k ¶ Principia. i. cauſas.
l ¶ Extrinſecus. Id eſt alijs nō imputemus.
m ¶ Agnoſcamꝰ. Id eſt nobis attribuamus ea.
n ¶ Voluntarios. Quia paſſis ire ⁊c̄: vt. xxiij. qōe. iiij. nabuchodonoſor.

Ciuitates refugij erant tres.

a Legis moſaice. Tāgit qđ legit in Exodo ꝛ Deuteronomio, ꝙ tres erant ciuitates refugij vltra iordanem: ꝛ tres citra: quarum talis erat vſus, ꝙ ſi quis hoiem nolēs occidiſſet, ꝛ fugiebat ad vnā illarum: ibi de cōſanguineis occiſi erat tutus. Sed ſi anteꝗ̄ illuc pueniſſet inuētus fuiſſet, ille q̄ poterat eſſe vltor ſanguinis effuſi, ipune occidebat eum ſed poſtꝗ̄ illuc venerat: ſi ꝓpinqui occiſi volebant eū cōuincere ꝙ ſponte occidiſſet eū, et hoc probabant coram ciuibus vrbis illius tradebat illis ad occidendū. erat aūt vbi fugitiuus vſꝗ̄ ad reconciliationem cū propinquis occiſi, vel vſꝗ̄ ad mortē ſummi pontificis, in q̄ omnes fugitiui ſecure redibant ad propria.

Noīa iſtaꝝ ciuitatū ſunt iſta: bosor, ramoth, golan. Sꝫ cades, Sichē, Ebron

b Hoc igitur. i. primo dictum.

Sane. ¶ Caſ. Oſtēdit Ambro. i hoc ca. ebrietatem eſſe vitandam, per quam ſi qua mala faciunt ebrij, apud ſapientes ipunita relinquūtur, ꝛ donant venia: ꝛ de hoc dānantur quia faciles fuerūt ad bibēdum vltra modū.

Uide de hoc late p Bar. in l. aſpiciendū ff. de penis. deliquunt. ff. de pe. Ad hoc. ff. de re mi li. oīe delictū ff. q̄ſe.

c Uenia. id eſt minori pena ꝗ̄ ſi ex certa ſcientia feciſſent.

d Damnātur. Et etiā redarguunt eos qui ſunt nimis faciles ad inebriādū ſe. Aliꝗ intelligunt ꝙ non punitur de eo qđ ebrius fecit: ſꝫ tm̄ pro eo ꝙ leuis erat ad inebriandum ſe.

ipſius diuine legis a oraculo ſi q̄s per imprudentiā intulerit necem: accipit impunitatis ſpem, ꝛ refugij facultatē: vt poſſit euadere. hoc igitur b de eo qđ ꝓprie malū videt, dictum ſit. mala eīm nō ſunt niſi que crimine mētē implicāt, et ꝯſciētiā ligāt. Ceterū paupertatē ꝛ ignobilitatē, egritudinem et mortem nemo ſapiēs mala dixerit, nec in maloꝝ ſorte numerauit: quia neceſſaria iſta in bonis habētur maximis: quorum nobis alia ex natura, alia ex commoditate accidere videntur.

Idem in lib. de patriarchis.

Ueniam habent que ignorantes ebrij cōmittunt.

Sane diximus vitandā ebrietatē: p quā crimina cauere nō poſſumus. Nā q̄ ſobrij cauemus, p ebrietatē ignorātes cōmittim⁹. neſciūt quid loquant qui nimio vino idulgēt, iacēt ſepulti. Ideoꝗ̄ ſi qui per vinū deliquerūt, apud ſapiētes iudices venia c quidē facta donant: ſꝫ leuitatis damnantur d authores.

Itē Aug. lib. j. de ciui. dei.

Inobediētia vel concupiſcētia nō habet culpā in corpore non conſentientis.

Si cōcupiſcētia e vel inobediētia f q̄ adhuc in mēbris moribūdis habitat g, preter nr̄e volūtatis legē, q̄ſi ſua lege mouet: ſi abſꝗ̄ culpa eſt in corpore dormiētis h: quāto magis abſꝗ̄ culpa eſt in corpore nō cōſentientis?

Idem cōtra Fauſtū lib. ij.

Loth nō de inceſtu, ſed de ebrietate culpatur.

Inebriauerūt Loth filie eius, ꝛ ſe neſciēti miſcuerūt. Quapropter culpandus eſt i quidē: non tamē quantū k ille inceſtus, ſed quātum ebrietas illa meretur.

Item Ambroſius de beata vita.

Nemo trahitur ad culpā, niſi duct⁹ ꝓpria voluntate.

Non eſt ꝙ cuiꝗ̄ noſtrā aſcribam⁹ erumnam l niſi noſtre voluntati. Nemo noſtrum tenetur ad culpam, niſi voluntate propria deflexerit. non habent crimen que inferūtur reluctantib⁹ m. voluntaria tantū cōmiſſa ſequitur delictorum inuidia n quaꝫ in alios deriuamus o. Uoluntarium ſibi militē eligit Chriſtus: voluntarium ſeruum ſibi diabolus auctionatur p et acquirit ſuo iuri. Neminē iugo ſeruitutis aſtrictum poſſidet, niſi ſe ei prius peccatoꝝ q ere vendiderit.

Idem in lib. de paradiſo.

Miniſter dei eſt qui inuit⁹ homicidium facit.

h Dormientis. De hoc dictū eſt an dormiens peccet. ꝟ. diſt. vj. teſtamentum. Jo.

Inebriauerūt. ¶ Caſus. Hoc ca. diuidit in duas partes. In prima parte ponunt verba Gene. In ebriauerūt ꝛc. In ſcđa parte ꝟba Aug. exponētis ꝟba illa. Dicit eīm ꝙ ꝓpter inceſtū Loth puniri non dꝫ: ſed q͛ nimis fuit facilis ad inebriādū. Scđa pars eſt ibi Quapropter. Ita videt caſus ponēdus ad hoc vt faciat ad propoſitū Gratiani. gloſe tñ diuerſimode verba illa exponunt.

Adde ꝙ hec dictio abſꝗ̄ ponit h excluſiue con. cor. i. minime. et ibi glo. C. de appella.

i Culpād⁹ eſt. Uidet ergo ꝙ peccat qui neſciēs in ebrietate aliq̄d facit: vt hic: ꝛ. xxxv. diſti. ſexto die. Sꝫ dic hic ꝙ non erat Loth neſciens. natura eīm nō patit ꝙ aliquis neſciēs coeat: ſed dꝛ neſciens, q͛ neſciebat eē filias ſuas. credebat eīm eſſe vxorem ſuam.

Loth etiam ebrius peccauit.

k Quantū. tripliciter exponitur hoc. Quidā ſic exponunt ꝙ punit p inceſtu et p ebrietate. vel aliter: nō punit quantū inceſtus meret, ſcilꝫ ſi eſſet ꝯmiſſus ex deliberatiōe. Aliꝗ dicūt ꝙ nullo modo punit pro inceſtu, ſed tantū pro ebrietate: q̄ ebrietas tantum eſt veniale peccatū: vt xxv. diſtinc. ff. criminis. Lau.

Non eſt. ¶ Caſus. Quidaꝫ peccata que committebāt in alios deriuabāt: ſed ꝓbat Amb. ꝙ crimina ex ꝓpria volūtate cōmittunt, per que quis ſe diabolo ſubijcit: ſicut q̄s ex propria voluntate miles Chriſti efficitur.

Si cōcupiſcentia. ¶ Caſus. Oſtendit hic Augu. ꝙ ſi homo vigilās eꝫ mentē poſitus aliq̄d p concupiſcentiā vel inobedientiā faciat, non cōmittit mortale peccatū, et hoc inſtar dormiētis. in quo cōcupiſcentia ſine culpa ſua lege mouetur.

e Si concupiſcentia. i. fomes originalis peccati.

f Uel inobedientia. Id eſt originale peccatum: qđ ex inobedientia proceſſit.

g Habitat. Nō eīm tollit penit⁹ originale in baptiſmo q̄ ad ſui eſſentiā, ſꝫ eius effectū mitigat baptiſm⁹: ne per illud damnemur: vt de conſe. diſt. iiij. ca. ij.

l Erumnam. i. penam vel culpam.

m Reluctātibus. i. ex toto diſſentiētibus: ſcilꝫ cū eſt abſoluta coactio. l. diſt. preſbiteros.

n Inuidia. Id eſt pena.

o In alias deriuamus. i. aliꝭ exemplū damus.

p Auctiōat. i. emit. vl̄ auctiōat. i. per auctionē petit.

q Peccatorū ere. Id eſt peccatis delectantibus. nam id ipſum peccatum dat nobis diabolus ꝓ precio vt nos demus ei ius ad occidendum nos.

NEcis qui inuitus[a] aliquod homicidiū fecerit, extra miniſteriū dei eſt. ſiquidē lex ait de eo: Quia de[9] dedit eū in manu eius[b]. manus ergo ei[9] inſtrumenti modo diuine vltioni miniſteriū p̄buerūt. leuita[c] igiꝭ miniſter remiſſionis[d] eſt: ꝑcuſſoꝛ aūt q̇ nō ex diſpoſitiōe, ſꝫ preter volūtatē fecerit homicidiū, diuine miniſter eſt vltiōis. ¶ Illō q̄ꝙ ſpecta. q꞉ cū interficiꝭ impi[9], xp̄s[e] infundiꝭ[f]: et vbi abominatio[g] aboleꝭ, ſctificatio ꝯſecraꝭ[h]: q꞉ dixit dn̄s: In ea die q̄ interfecero oē̄ pꝛimogenitū Egypti ſctificabo mihi om̄e pꝛimogenitū[i] Iſrael. qō nō ad vnū[k] diē afflictionis referꝭ Egypti, ſꝫ ad oē̄ tēp[9]. Cum itaꝙ q̇ inuitus hoiem interfecerit, miniſter dei ſit: cū innocentē furore perimēs morti nequaꝙ obnoxius ſit: cū ſubito demētes eoꝝ que faciūt reatū minime geſtēt: patet hūc ſacerdotem homicidij reum nō eſſe: vnde nec ſacerdotio pꝛiuari debet.

Obijciꝭ autē illud qō inueniꝭ in penitentiali Theodo.

¶ In ſe reuerſ[9] pn̄iam agat q̇ inſaniēs aliquē occidit.

SI quis inſaniēs aliquē occiderit: ſi ad ſanā mētē ꝑuenerit, leuioꝛ ei pn̄ia[l] iponenda eſt. Sed hoc forte de eo intelligitur quem ꝓpꝛia[m] culpa ad furoꝛem perduxit.

Itē obijciꝭ: ſunt quedaꝫ que etſi non imputenꝭ ad penā: tn̄ impediūt ſacramēti ſignaculū. Ambitio naꝙ parētū filio non imputaꝭ ad penaꝫ: cui tn̄ obeſt[n] ad eccleſie munus accipiendū. ſic que mēte alienata fiunt, etſi nō imputenꝭ ad penam: tn̄ ſacri munerꝭ executionem impediunt.

Unde Hierony. ait.

¶ Innocēs eſt qui nō iratus ſed propter diſciplinam caſu aliquem interfecit.

SI q̇s nō irat[9], ſꝫ ꝓpter diſciplinā[o] aliquem verberauerit, vel palmaꝫ alicui dederit, ⁊ caſu occiderit: ſicut fieri ſolet: q̄tū ad gratiā inocēs eſt: q꞉ volūtatē nō op[9] req̇rit. quātū autē ad legē[p] re[9] eſt: q꞉ opa lex querit. Itē ſi in ꝑſecutione vgo fuerit oppꝛeſſa, repelliꝭ lege[q]. q꞉ op[9] inſpicit, nō voluntatē[r]. In gratia autem quaſi virgo ſuſcipiꝭ: q꞉ nō opera querit, ſed voluntatem.

Sicut ergo q̇ ꝓpter diſciplinā caſu homicidiū facit, q̄tuꝫ ad legē re[9] eſt: quātū ad gratiam[f] innocēs eſt: ſic iſte ſacerdos q̇ furoꝛe homicidiū fecit, quātū ad culpā innocens eſt: quātū ad ſuſcepti munerꝭ executionem reus pꝛobatur.

His ita reſpōdetur: non oīa que oꝛdinandum impediunt, conſecrari: vt. xxxij. q. v. ille.

NEc is. ¶ Caſ[9]. Hoc ca. diuiditur in duas partes. In pꝛima parte dicit q̄ ſi q̇s caſu interfecerit aliquē, miniſter dei eſt: qō ꝓbat authoꝛitate Deutero. ſicut leuita miniſter eſt remiſſionis. In ſc̄da parte dicit q̄ cum interficitur aliq̇s impius, Chꝛiſtus diffunditur per oꝛbeꝫ. Et hoc ꝓbat authoꝛitate dn̄i dicētꝭ in Exodo: In ea die ⁊c̄. Sc̄da pars incipit ibi: Illud q̄ꝙ. In man[9] ei[9], id eſt occidentis caſu.

a ¶ Inuit[9]. Hoc vult dicere, q̄ cuꝫ aliquis caſualiter occidit hoiem, nō peccat: vt. xxiij. q. v. ſi homicidiū.

b ¶ Eius. ſcꝫ occidentis.

c ¶ Leuita. i. ſacerdos.

d ¶ Remiſſionis. peccatoꝛum.

Exo. xiij. a. e ¶ Chꝛiſtus. i. gratia Chꝛiſti.

f ¶ Infunditur. alij̄s. alij̄ em̄ ꝑ hoc emendanꝭ.

g ¶ Ubi abominatio. i. ꝑſona abominabilis.

h ¶ Cōſecraꝭ. in alij̄s.

i ¶ Pꝛimogenitū. Totū hoc myſtice pōt legi: et ſic appellanꝭ pꝛimogenita Egypti, vitia q̄ q̄tidie facim[9] ꝑmogenita Iſrael virtutes.

k ¶ Non ad vnū. Ecce qualiter indefinita expōitur vniuerſalr. ſic. j. q. iij. ſaluatoꝛ. circa ſi. xxviij. q. j. idololatria.

¶ Cū itaꝙ. ¶ Caſ[9]. Cōcludit Gratia. ex ſupꝛadictis q̄ ſacerdos iſte nō eſt re[9] homicidij, et ideo ſacerdotio pꝛiuari non debet. ſed cōtra hoc ſtatim obij̄cit ſequens.

l SI q̇s. ¶ Penitētia. Iſtis iponiꝭ penitētia: ⁊ tn̄ nō deliquerūt. ſꝫ hoc fit ad cautelā: vt. l. diſ. ꝑſbyteros. ⁊. xxxiij. q. ij. in lectū. ⁊ ne diſciplina eccl̃ie deferaꝭ: vt. xxiij. q. v. excōicatoꝝ. Jo. de fan.

¶ Sꝫ hoc. ¶ Caſ[9]. Mō ſoluit ſupꝛadictū ca. G. ⁊ dicit q̄ poteſt de eo intelligi q̇ ſua culpa incidit in furoꝛem. Poſtea obij̄cit cōtra hoc, ⁊ dicit q̄ quedā ſunt que non deij̄ciūt ꝓmotū, nec imputanꝭ ad penā, ſed impediunt executionē. Unde ſicut parentū ambitio impedit pꝛomouendū, etſi ad penā filio nō imputeꝭ: ita ea que fiūt mēte alienata, nō imputanꝭ ad penā, etſi executionem impediant. ⁊ ad hoc inducit ſequens ca.

m ¶ Pꝛopꝛia. Hec opinio non eſt appꝛobāda: quia ſatis ipſo furoꝛe punitur: vt. iij. queſt. ix. indicas. ff. de offic. preſi. l. diuus.

n ¶ Obeſt. vt. j. q. v. ca. j. Jo. de fan.

SI quis. ¶ Caſ[9]. Dicit in hoc ca. q̄ ſi q̇s corrigendo diſcipulū ſuum caſu eum occiderit: non iputatur ei quo ad deū, qui volūtatem reſpicit, ⁊ non factū: ſed quātū ad legē ꝓmotionis eſt re[9] in qua op[9] requiritur, et non volūtas. et hoc pꝛobat Hiero. exēplo virginis oppꝛeſſe: q̄ ⁊ ſi nō peccauerit inter vgines, tn̄ ꝯſecrari nō poteſt.

o ¶ Pꝛopter diſciplinā. Leuis autē caſtigatio permittitur magiſtro: vt ff. ad legē aq̇l. ſꝫ et ſi. §. vlti.

p ¶ Quātū autē ad legē. Moſaycam: q̄ ꝑmittebat q̄ ſi q̇s caſu occidiſſet hominez, dū modo nō inuenirentur intra ciuitates refugij, poterant parētes occiſi interficere occiſoꝛeꝫ ſm̄ q̇ſdā: ſimiliter ſm̄. l. canonum impeditur a pꝛomotione: ſm̄ quoſdā quod non cōcedo: vt dixi. l. diſtin. de his. Uel intellige qō hic dicit, quando exceſſit moduꝫ in corrigēdo.

q ¶ Lege. Canonica: quia non poteſt inter virgines ¶ Q̄ tālis decetero nō poterit nō quia peccauerit ſꝫ ꝓpter hoꝛroꝛē facti, et ꝓpꝭ eccleſiaſticā diſciplinam ſuādā. Sꝫ hu. credit q̄ iſte non debeat repelli a ꝓmotiōe: ſꝫ q̇cq̇d h̄ dicaꝭ, dic q̄ bn̄ ꝑ eū diſtinguiꝭ. l. diſt. §. caſu. Archi.

r ¶ Uoluntatem. Sic. ſ. xliij. q. v. ſi quid inueniſti. ⁊. e. q. vj. in fine.

¶ Sicut. ¶ Caſ[9]. Infert G. ex ſupꝛadicto ca. dicēs q̄ iſte ſacerdos innocēs eſt quo ad deū: ſed quātū ad executionem officij reus habetur.

f ¶ Ad gratiam. ſcꝫ dei.

¶ His ita. ¶ Caſ[9]. Modo ponit hic Gratianus veraꝫ ſolutionē dicēs q̄ multa impediunt pꝛomouendū, que non deij̄ciunt iam pꝛomotū. vnde ſacerdos iſte etſi ꝓmoueri nō poſſit, non carebit ſacerdotio iam ſuſcepto, niſi foꝛte nunq̄ ad ſanam mentem rediret, ⁊ ad hoc in

ducit ca.ſ.vij.q.j.quanuis ſit triſte.
a ¶ Deſiciũt. Ut.lxviij.diſt.ſicut.xxxix.diſt.petrus.⁊ turpius eijcitur ⁊c̃.l.diſt.quicunq̃.ij.⁊ extra de iureiuran.quemadmodum.
b ¶ Quanuis. Scilicet.ſ.vij.q̃one.j.quanuis.

⁊ monachi vel regulares nõ niſi pro ſua eccleſia debẽt aduocare:⁊ abbate ſuo precipiente.xvj.q̃.j.monachi. Joan.quod dicit de ſacerdote,hodie corrigit,vt extra de poſtula.ca.vlti.B.

PRo impẽſis. ¶ Caſ⁹. Hic intitulat.ij.q. vbi queritur an clerici pro impẽſis patrocinijs ſalaria petere poſſint? Et rñ. Clerici aut ſũt religioſi,aut ſunt ſeculares. Religioſi exigere nõ poſſũt: vt.j.e.§.vlti.q: poſtulare nõ poſſũt niſi i cauſa monaſterij ſui,⁊ de abbatis licentia: vt xvj.q.j. monachi. Si vo ſunt ſeculares,corã ſeculari iudice poſtulare nõ poſſũt ſi ſũt in ſacris ordinib⁹ cõſtituti:vel in minoribus ſi habeãt beneficiũ vnde viuant:niſi in ꝓpria cauſa vel eccleſie ſue,vel miſerabilium pſonarũ: vt dicebat in cõcilio Lateraneñ.de poſtulãdo. Clerici i criminali cauſa coram ſeculari iudice non poſſunt aduocare: vt.ij.diſt. aliquãtos. ſed corã eccl'iaſtico aduocabunt:epiſcopi tamen et ſacerdotes aduocare non poſſunt:vt.v.q.iij.quia epiſcopus.

† Adde idẽ eſſe in mrĩmonio: vt not.i j.furor.⁊ ibi cõcor.ff.d ſpon.

ordinatũ deſiciũt[a].nõ enĩ põt ad ſacerdotiuz ꝓuehi q̃ aliqñ inſaniuit. † verũtñ ſi poſt ſacerdotiũ furere incepit,nõ tñ ſacerdotio carebit:niſi forte nũq̃ ad ſane mẽtis offm̃ illũ redire cõtingat. ¶ Sicut de quodã epõ Gregorius ſcribit in regiſtro ad Eleutherium epm̃. Quãuis[b] triſte ſit nobis ⁊c̃.vt.ſ.in cauſa. Longa inualitudine grauatus eſt.

¶ Queſtio.ij.

PRo impẽſis[c] vero patrocinijs in Terraconẽſi concilio clerici exigere munera ꝓhibentur:in quo ſic ſtatutũ legitur.

¶ Pro patrocinijs impenſis clericus munera exigere non debet.

OBſeruandũ q̃z decernimus ne q̃s ſacerdotum vel clericoꝝ more ſecularium iudicum[d] pro impẽſis patrocinijs munera audeat accipere:† niſi i eccl'ia gratuito oblata:q̃ nõ fauore muneris videãtur accepta:ſz collatiõe deuotiõis illata. Qz ſi q̃s ita ꝓbat accipere:veluti exactor fenoris aut vſurarũ poſſeſſor,ſm ſtatuta patrum ſe nouerit degradandũ. Hoc autẽ de illis intelligendũ eſt qui canonicã vitã profeſſi,regulariter ſe victuros ꝓpoſuerũt. gñali nãq̃ eccl'ie cõſuetudine receptum eſt,⁊ moribus approbatũ, vt clerici more aduocatorũ patrocinia impẽdãt,⁊ ꝓ impendendis munera exigãt,⁊ pro impenſis ſuſcipiant.

¶ Queſtio.iij.

TErtio[e] q̃rit, an ex mulieris ꝯfeſſione iſte ſit ꝯdẽnãdus. In quo primo videdũ eſt an mulier ſacerdotẽ accuſare valeat:qđ ſacris canonib⁹ oĩno videt̃ eẽ

OBſeruãdũ. ¶ Caſus. Queſitũ fuit in Terraconẽ. cõci. vtrum clerici more ſeculariũ aduocatorũ pro patrocinijs munera exigere poſſent:⁊ rñ. q̃ nõ:ſed ſponte oblata poſſunt recipere:⁊ ſi q̃s cõtra fecerit, tanq̃ vſurari⁹ deponat̃.
d ¶ Iudicũ.i.aduocatorũ. Uel dic iſtũ eſſe tenorẽ ca. q̃ licet pro ſeculari honore aliquid dari: vt.ff.de polli.pactũ. et.l.ſi q̃s ob honorẽ, non tñ pro eccl'iaſtico aliquid põt peti. Itẽ no. q̃ lz pro ſeculari honore aliquid poſſit ꝑmitti/non tamen pro ſeculari adminiſtratione: vt.j.q.vij.ſancimus. ‡ Jo.

† Adde q̃ doctor ſacerdos põt dare conſiliũ i camera, nec dr̃ aduocatus. no. barto.i l.j.§.aduocatos.ff. de var.⁊ ex̃oꝛ.cog.et i l.j.§.poſtulare ff.de poſtula.

¶ Hoc. ¶ Caſus. Dicit Gra. q̃ hoc ca. de regularib⁹ loquitur. ſecl'ares vo clerici de ꝯſuetudine eccl'ie pro impenſis patrocinijs munera exigere poſſunt.

‡ Uide qđ not.ſ.j.q̃one iij.§.j.i glo.ij.

TErtio. ¶ Caſus. Hic ponitur.iij.q.qua queritur vtrum ex mulieris cõfeſſione preſbyter iſte ſit cõdẽnãdus:⁊ certũ eſt q̃ nõ:vt.j.e.nemini. Primo tñ probat q̃ mulier ſacerdotẽ accuſare nõ valet duab⁹ rõnibus. Prima eſt:quia ſm canones nullus poteſt ſacerdotẽ accuſare nec in euz teſtificari qui non eſt ſacerdos:nec põt ad ſacerdotiũ promoueri:ſed mulier ad ſacerdotiũ promoueri nõ poteſt, nec etiã ad diaconatũ:⁊ ita,mulier accuſare nõ poteſt:ad qđ inducit ca.ij.q.vij.ipſi apoſtoli. Secũda ratio eſt:q: mulier ſm leges apud iudices poſtulare non poteſt:niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriam proſequatur. Quare cũ iſta mulier nec ſuam nec ſuoꝝ iniuriã proſequat̃,ad accuſandum admitti non debet. Poſtea probat cõtrariũ. Nam mulier admittitur ad maius:ſcz ad iudicandũ:⁊ hoc probat exẽplo Delbore ꝓpheriſſe.q̃ ppl'm iſrael i veteri teſtamento iudicauit.ergo etiã põt ad accuſandũ admitti,cum non prohibeatur per diuinam ſcripturam.

c ¶ Pro impẽſis. Hic querit̃ an clericis liceat recipere munera pro aduocationib⁹. Primo ergo ſcias q̃ clericus in cauſa criminali corã ſeculari iudice non poteſt allegare:vt.ij.diſt.aliquantos.⁊.xxiij.q.viij.his a quibus.niſi ad hoc vt ſupplicet pro eis:vt.xiiij.q.vj.ſi reos. et.xxiij.q.v.ca.j.⁊.ij.⁊ ca.reos. Item in ciuili cauſa coram ſeculari iudice non aduocabit niſi pro ſe ⁊ eccleſia ſua,⁊ pro miſerabilibus pſonis:⁊ hoc ſiue ſint in ſacris ſiue in minorib⁹ ordinibus conſtituti:dũmodo bñficijs eccleſiaſticis ſuſtentent̃: ⁊ ſi nõ habent beneficiũ,tunc ſi ſunt in minoribus ordinibus poſſunt:vt ex̃ de poſtula.clerici.epĩ aũt et ſacerdotes non debent indifferẽter aduocare:ne vileſcant dignitates ipoꝝ:vt.lxxxviij.diſtin.perlatũ.et.xliij.q.v.deniq̃.ſed coram eccleſiaſtico iudice licite poſſunt oẽs aduocare:ſed nõ poſſunt petere ſalarium ſi ſunt in ſacris ordinibus:vt.j.e.c.j. Derogatum tñ eſt huic canoni ꝑ cõtrariã conſuetudinẽ.nemo enĩ cogit̃ facere de ſuo beneficiũ:vt.x.q.ij.precarie. Itẽ dignũ eſt eũ recipere emolumẽtũ qui preſtat obſequiũ:vt.xij.q.ij.characterẽ. Itẽ nemo cogit̃ ſuis ſtipẽdijs militare:vt ex̃ de ſimo.cũ ſit.in parte deciſa.immo eſt expreſſum ex̃ de preſcri,cuz ex officij. Religioſi vero

Clerici an poſſint aduocare

e ¶ Tertio. Per mulieris teſtimoniũ non poteſt clericus conuinci de crimine:tum q: mulier non eſt nec poteſt eſſe eiuſdem ordinis:vt.ij.q.vij.ipſi apoſtoli.⁊ ca.teſtes.tum q: ipſa que cõfitetur propriũ delictum,non poteſt teſtificari de alterius delicto:vt.j.e.nemini.⁊ regulariter cõfeſſio vnius alteri nõ preiudicat:vt.ij.q.v. interrogatum.admittitur tamẽ mulier cum agitur de

Mulier an poſſit teſtificari in crimine ꝯ clericum.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

crimine in modum denunciationis vel inquiſitionis: vt extra de teſti. quoniam. vel cum agitur in modum exceptionis: vt extra de teſti. tam literis.
a ¶ Prohibitum. vt. j. xxxiij. queſtione. v. mulierem. ⁊ extra de verbo. ſignifica. forus.

h ¶ Publicoꝝ. j. xxxij. q̃ōe. j. publico. que ſint publica/ habes inſti. de pub. iudi. in prin. ⁊ per totum.
i ¶ Antiqui iuris. Hoc vult dicere ꝙ in quibus caſibus antiqua iura ꝑmittunt ꝙ poſſit fieri accuſatio ſine inſcriptione, in illis femina non tenet inſcribere.[†] Qui

b ¶ Generaliter. excipit.
c ¶ Legib⁹. ff. de reg. iur. femine. ⁊. iij. q. vij. §. tria.
d ¶ Ecōtra. Intendit.
e ¶ Mulieres. femina de iure non pōt eſſe iudex: vt xxxiij. q. v. mulierem. ⁊. iij. q. vij. §. tria ff. de reg. iur. femine. niſi ei princeps ſcienter delegeт cauſam: vt. ij. q. v. mēnā. ⁊. xxiij. q. iiij. ſi q̃s. xij. q. ij cū deuotiſſimam. Uel niſi ex preſcripta conſuetudine hoc habeat: vt ex̄ de arbi. dilecti. itē nec docere pōt: vt xxiij. diſt. mulier.

Femia an poſſit eſſe iudex.

f ¶ Iudicū. Ibi em̄ legit ꝙ Delbora prophetiſſa poſuit tētoriū ſuū in mōte effraim ſub arbore palme q̄ dicebat palma Delbore: et ibi iudicabat ppl'm iſrael.

Iudi. iiij. a.

¶ His itaq̃. ¶ Caſus. Rn̄det Grat. obiectiōi ſupradicte/ dicens ꝙ lʒ in veteri teſtamento populū iudicaſſet hodie tn̄ nō ꝑmittitur: ſʒ poti⁹ ꝓpt' pctm̄ qd̄ induxit mulier/ dʒ verecūdari ⁊ viro ſubijci: in cui⁹ ſignū iubet hr̄e caput velatū. Poſtea ꝓbat ꝙ in q̄buſdā caſib⁹ mulier admittitur ad accuſandū, ⁊ ꝓbatur p. ll. ſequētes.

Eph. v. e.

g ¶ Iudicit. vt. j. xxxiij. q. v. m'lierē.

prohibitū[a]. gn̄aliter[b] em̄ ſtatutū eſt ex decretis Fabiani pape, vt ſacerdotes dn̄i non accuſent nec in eos teſtificentur q̄ ſui ordinis non ſunt nec eſſe poſſunt. Mulieres autē nō ſolū ad ſacerdotiū, ſed nec etiā ad diaconatum proueһi poſſunt: vn̄ nec ſacerdotes accuſare, nec i eos teſtificari valēt. Legibus[c] q̄ʒ cautū eſt vt ob verecundiā ſui ſex⁹ mulier apud pretorē ꝓ alio nō intercedat, niſi forte ſuas vel ſuoꝝ iniurias ꝓſequi voluerit. Hec aūt que nec ſuas nec ſuoꝝ iniurias proſequit: ad hanc accuſationē admitti non debet. E cōtra[d] q̄ iudicis ꝑſonā gerere valet, ab accuſatoris officio non remouet. Mulieres[e] aūt in veteri teſtamēto ppl'm iudicaſſe q̄cūq̃ librū iudicū[f] legerit, ignorare nō pōt. Nō itaq̃ ab accuſatione remoueri poſſunt quas etiam iudicis perſonam frequenter geſſiſſe cōſtat: nec vlla ſerie diuinarū ſcripturarum ab excuſatione prohibent. His itaq̃ reſpondet. In veteri lege multa permittebant que hodie ꝑfectione gr̄e abolita ſunt. Cum em̄ mulierib⁹ ꝑmitteret ppl'm iudicare, hodie pro pctō qd̄ mulier itroduxit, ab apl'o eis indicitur[g] verecūdari: viro ſubditas eſſe: in ſignū ſubiectionis velatū caput habere. que ergo in his oībus viro ſubiecta eſſe oſtendit: cui ꝓ alio poſtulare nō ꝯcedit: ad accuſationem admittēda nō videt.

E cōtra q̄d̄q̄ paſſim ⁊ indifferēter ad accuſationē mulier non admittat, ſunt tn̄ quedā crimina quorū accuſationem mulier ſubire nō prohibetur. Unde in libro Codicis. ix. imperator Diocletianus. j. titu. ſcribit dicens.

De crimine qd̄ publicorum[h] fuerit iudicioꝝ, mulieri accuſare nō ꝑmittit, niſi certis ex cauſis. i. ſi ſuam ſuorūq̃ iniuriā ꝓſequat: ſm̄ antiqui[i] iuris ſtatuta tātum, de quibus ei ſpecialiter cōceſſum eſt, nō exacta ſubſcriptione. vnde aditus preſes ꝓuincie in primis examiabit an tale ſit crimē cuius accuſationē mulier ſubire non prohibeat.

Item in lib. Digeſtoꝝ. Paulus lib. ij. de adulterijs.

Ex eo ꝙ prohibet lex iulia de adulterijs teſtimoniū dicere ꝯdemnatā mulierem: colligitur[k] etiā mulierem teſtimoniū[l] in iudicio dicendi ius habere.

Item Digeſtis titu. de accuſationib⁹ ⁊ inſcriptionib⁹ ll. ij.

Non eſt permiſſum mulieri publico iudicio quēq̃ reum facere: niſi ſcʒ parentum liberorūq̃ ⁊ patroni ⁊ patrone ⁊ eorum filij filieve, nepotis neptiſve mortem exequatur.

Paulus libro. xlviij. Digeſtorum titu. de accuſationibus.

Certis de cauſis cōceſſa eſt mulieribus publica accuſatio: veluti ſi mor-

aūt ſunt illi caſus habes. iiij. q̃ō. iiij. §. aliquādo. et. ij. q. viij. in ſumma. Quidā tn̄ dicūt ex hac. l. ꝙ femia in nullo caſu tenet inſcribere.
Ex eo. ¶ Caſ⁹. Lex iulia de adulte. prohibet mulierem cōdemnatā teſtificari: ergo a contrario ſenſu nō cōdemnata ad teſtimoniū poteſt admitti.
k ¶ Colligit. ar. qd̄ de vno negat, de alijs oībus conceditur.[‡] Itē ar. ꝙ poſſum⁹ argumentari ꝑ argu. a ꝯrijs: vt hic, ⁊. xxv. diſt. q̄lis. ⁊. xlv. diſti. diſciplina. et xxiij. q̃ō. iiij. queſituʒ. Et lex dicit ꝙ fortiſſimum eſt argumētum a ꝯrio ſenſu: vt. ff. d̄ offi. eius cui manda. eſt iuriſd. l. j.
l ¶ Teſtimoniuʒ. ſm̄ leges mulier i oī cauſa pōt teſtificari, ſiue ſit ciuilis, ſiue criminalis niſi tm̄ in vltimis volūtatib⁹. ſm̄ canones ꝟo mulier in nullo crimie poteſt teſtificari niſi in exceptis: ſed in ciuilib⁹ pōt teſtificari. Nec ob. xxxiij. q. v. mulierē. et ex̄ de ꝟbo. ſig. forū. vbi dicit ꝙ mulier nō poteſt eſſe teſtis: ſed intelligas de criminalibus cauſis, ⁊ vltimis voluntatib⁹. Quidā tamen dicunt ꝙ mulier ſm̄ canones nō poteſt teſtificari, niſi in caſibus a iure expreſſis.

[†] Aliꝰ pōit h. et d̄r ꝙ āt'qua ſtatuta fuerit q̄ femie i certis criminib⁹ ſine inſcriptione accuſare ꝑmiſerit, illa ſtatuta nō habent in iure nr̄o: forte apd̄ grecos habēt: forte cōtinebat d̄ crimine leſe maieſt. ⁊ de crimie abigeatus iiij. q̃ōe iiij. §. aſliqn̄. ſʒ hu.
[‡] Tex. eſt pro hoc i. l. cū lex. ff. de legi. ⁊ i. l. cū pretor. cuʒ ꝯcor. ff. de iud.

De crimine. ¶ Caſus. Queſitum eſt ab imperatore vtrū mulier in publico iudicio quēq̃ valeat accuſare. Et reſpōdetur ꝙ non/ niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriam ꝓſequat: et niſi in criminibus in quibus eſt ei ſpecialiter cōceſſum accuſare ſine inſcriptione: et ideo diſcretus iudex examinabit vtrum tale ſit crimen ad cuius accuſationem poſſit admitti.

¶ Non eſt permiſſum. ¶ Caſus. Mulier non pōt quēq̃ in iudicio publico accuſare: niſi ſuam vel ſuorū proſequatur iniuriam.

Certis de cauſis. ¶ Caſus. Dicitur in hac lege ꝙ permiſſum eſt mulieribus accuſare/ ſi ſuam vel

ſuorum iniuriā proſequantur: cōtra quos non cogunt inuite dicere teſtimoniū. Similiter ſi volunt dicere teſtimoniū ſuoꝝ cōſanguineoꝝ vt liberti paterni vel materni eſſe falſum, admittunt ad accuſanduz. pupillus vero vel pupilla mortē patris vel aui exequi poteſt authoritate tutoris: ſimiliter de teſtamento patris poteſt experiri.

a ¶ Inuite. quedam enim perſone ſunt ↄtra q̄s nō cogitur aliq̄s teſtificari: vt. iiij. q. iij. item. l. iulia.

b ¶ Teſtamētaria. Ut mulier poſſit accuſare teſtamētū falſum, ſi teſtamētū ad ſe vel ad ſuos ptineat.

c ¶ Paterni. Q: filij patronorū, et etiā hi qui ex trāſuerſo veniunt vſq; ad quintū graduz vocātur ad ſucceſſionem liberti: vt inſtit. de ſucceſ. liber. §. ſi autem ſine liberis.

Minor agere et cōuenire non pōt niſi in certis caſib⁹.

d ¶ pupillis. regulare eſt ꝙ minor annis ſine tutore vel curatore nec agere poteſt, nec cōueniri: vt. C. de autho. pſtā. l. clarū. alioqn ſentētia lata ↄtra ipſū nulla eſt: ſi tñ lata fuerit ꝓ ipſo: tenet: vt C. de ꝓcura. nō eo minus. qñq; tñ agit vel ↄuenit ſine tutore vel curatore vt in caſibus his poſitis. Itē ſi impetrauit veniam etatis: vt. C. de his q̄ ve. eta. impe. l. iij. Itez ſi agat de libero hoīe exhibendo: vbi etiā pupill⁹ admittitur: vt. ff. de libe. ho. exhi. l. iij. §. pe. Itē ſi agat de recuperāda poſſeſſione, vbi etiā impubes ſine tutore audit: vt. C. q̄ legi. perſo. l. vl. Itē minor pōt agere de thoro ſuo violato: vt. ff. de adul. ſi marit⁹. §. lex Julia. lz autē minor ꝓ ſe nō poſſit agere: ꝓ alijs tñ pōt ſi habet mandatū: vt. ff. de mino. cum mādato. ⁊. ff. de ꝓcu. filiuſfamilias. in fi. Utrū autē in cauſis ſpūalib⁹, vt in matrimonio, vel ꝓ eccleſia poſſit minor litigare ꝓ ſe? Dicunt quidā ꝙ ſic: qꝛ in his cenſet maior. ſed certe cum ibi mai⁹ periculū vertitur, magis eſſet ibi conſulendū minorib⁹: vt. ff. ad carbo. l. j. §. iij. nam circa maiora maius periculū vertitur: vt. xlij. diſt. quieſcam⁹. Item video ꝙ in matrimonio locū hz in integrū reſtitutio: vt ex̄ de in integ. reſt. ex lr̄is. ſilr in alijs cauſis ſpūalib⁹. ſ. in religione aſſumēda. xx. q. j. illō in ordine ſacro. lxxvij. diſt. c. j. ⁊ ca. ij. Itē cum filius agit cōtra patrem ſm canones. ij. q. vij. querit. in matrimonio certū eſt ꝙ minor ꝓ ſe admittit ad agendū: vt ex̄ de reſti. ſpo. ex parte. ſz de hoc poſſet dubitari vtrū ibi locū habeat reſtitutio. ſz de hoc dixi ſuper illa decre. ex parte. ẞ. de reſti. ſpo.

tem exequātur eorum earūq; in quos ex lege teſtimonium iudiciorum publicorum inuite [a] non dicant. Idem et in lege Cornelia teſtamētaria [b] ſenatus ſtatuit. Sed et de teſtamento paterni [c] liberti vel materni mulieribus publico iudicio dicere permiſſum eſt.

¶ Pupillis [d] ex concilio tutorum patris mortem, item pupille aui ſui mortē exequi conceſſum eſt lege teſtamētaria [e]: nam de patris quidem teſtamento pupillis agere diuus Ueſpaſianus permiſit. ſed ⁊ ſi nō exhibeant tabule teſtamēti, per interdictū [f] poſſunt experiri. Codice de iis qui accuſare poſſunt vel non, Imperator Alexāder Dionyſio.

Uxor tua ſi conſobrini ſui necem vindicandam exiſtimat, adeat preſidem prouincie.

In Digeſtis ad legem Juliam maieſtatis, Papinianus lib. xij. reſponſorum.

In queſtionib⁹ leſe maieſtatis etiā mulieres audiūtur. Cōiurationē deniq; Sergij Catiline Fuluia mulier detexit: ⁊ Marcū Tullium conſulem in indicium ei⁹ inſtruxit.

Quecūq; [g] ſ⁹o perſona ad accuſationē publicoꝝ iudicioꝝ vel leſe maieſtatꝭ admittitur: eadem accuſationem ſimonie ſubire non prohibetur.

Unde in. j. lib. Codicꝭ īperator Leo armaſio pfecto pto.

¶ Lege maieſtatis, ⁊ publicoꝝ iudicioꝝ, ⁊ ſimonie accuſatio equaliter ꝓponat.

SAne [h] quiſquis hanc ſanctam et venerandam antiſtitis ſedem pecunie interuētu ſubijſſe, aut ſi quis vt alterum ordinaret vel eligeret, aliquid accepiſſe detegitur: ad inſtar [i] publici criminis et leſe maieſtatis accuſatione propoſita, a gradu ſacerdotis retrahatur: nec hoc ſolum deinceps honore priuari: ſed perpetue quoq; infamie damnari decernimus:

e ¶ Teſtamentaria. i. lege cornelia de falſis.

f ¶ Per interdictū. ſcz per interdictū de tabulis exhibendis: quo experitur omnis ille cui⁹ intereſt: vt. ff. de tabu. exhiben. locum.

¶ In queſtionib⁹. ¶ Caſ⁹. Dicit hic ꝙ in crimine leſe maieſtatꝭ mulier pōt accuſare: qd ꝓbat exēplo mulierꝭ Fuluie q̄ Catilinaz cōiurantē Marco Tullio detexit.

¶ Quecūq; ¶ Caſus. Dictuz eſt ẞ. ꝙ mulier admittit in publico crimine, ⁊ in crimine leſe maieſtatis ad accuſanduz. Nūc ſ⁹o ꝓbat ꝙ admittit in crimine ſimonie, cū admittitur in publico crimine ⁊ in crimine leſe maieſtatis. et ad hoc inducit legem ſequentē.

g ¶ Quecūq;. hoc nō facit ad ꝓpoſituz: ſz hoc ponit vt inducat ſeq. ca.

Sane q̄ſq̄s. ¶ Caſ⁹. Statuit Leo imperator in hac. l. vt ſi quis Romanā ſede per pecuniā acquiſierit, vel aliū per pecuniam ordinauerit vel elegerit: ad inſtar criminis leſe maieſtatis accuſatus ⁊ conuictus deponatur et perpetuo infamet, cum ipſi ſint in crimine pares.

Sub. §. ↄdēnatio. i cui⁹ tñ locū ſuccedit hodie actio in factū vt teſtm̄ exhibeatur. ff. de auc. preſtā. l. iiij. ff. de tab. exhib. locum. Lau.

Adde ↄ q̄s pt admitti. no. in l. ſi familia. ff ō iuriſ. om. iu. ⁊ i. l. nemo. C. de epiſ. au.

h ¶ Sane quiſquis. hec lex eſt pars illi⁹. C. de epiſ. ⁊ cleri. ſi quēq;.

i ¶ Ad inſtar. Non tamē eſt ibi omnimoda ſimilitudo inter crimen ſimoniacum, ⁊ crimen leſe maieſtatis. quia ꝓ crimine ſimonie imponitur pena depoſitionis: ſed ꝓ crimine leſe maieſtatis imponitur pena mortis: vt. vj. queſt. j. §. verum. ſed quo ad accuſationem ⁊ teſtimonium pariſicari vident: vt quicunq; admittatur accuſator vel teſtis in vno, ⁊ in reliquo: vt extra de ſimo. licet hely. in fine. et ca. tanta. lxxix. diſtinct. ſi quis papa. Item ſimonia eſt maius crimen q̄ⱥ hereſis: vt. j. queſt. j. eos. immo eſt maius crimen q̄ⱥ aliquod aliud crimen: vt. j. queſt. vlti. pater. ſed in hereſi quilibet admittitur: ergo multo fortius in ſimonia. argu. tamen contra eſt extra de teſti. veniens. j. vbi dicitur ꝙ in ſimonia ſocij criminis non admittuntur: ſed in crimine leſe maieſtatis audiuntur: vt. vj. q. j. §. verum. et §. porro. Sed dic ꝙ non admittuntur ſocij criminis cum accuſatus eſt bone fame, alͥs quilibet auditur. Uel dic vt dixi. ij. q. j. in primis. in fine. Uel dic ꝙ admittitur quilibet ad accuſandum in his criminibus, ſed non ad teſtificandum: quia tota vis conſiſtit in teſtimonio, ſed non in accuſatione.

Simonia et crimen leſe maieſtatis non oīno cōueniunt.

Item me. li⁹. ẞ. j. j. q. j. ſiq̄s epē. ibi videas.

a ❡ Quos. Non intellige q eandem penam patiatur conuictus de ſimonia, quã conuict⁹ de leſa maieſtate. Sed hoc vult dicere q eãdem penam patit tam dans q̃ accipiẽs pecuniã. ✝ Uel dic eadẽ pena.i.cõſimili.nã pena depoſitionis ſimilis eſt deportationi ſiue decapitationi: vt.v.q.vj. delatori.

✝ Ad ho. ỹ.j.q.j. q̃s cõſtiterit.

c ❡ Initium.ỹ.diſt.x.ca.j.

d ❡ Generaliter. Sic ergo argumẽtatur: cum nuſq̃ inueniatur prohibitum: ergo non debet prohiberi: vt.xxvij.q.ij.lex diuine.ſimile.xxxj.q.j.q ſi dormierit.et lv.diſtinc.ſi euangelica.

❡ Thema. ❡ Caſus. Iſte.§.diuiditur i duas partes. In p̃ma parte cõcludit Gratianus ex ſupradictis dicẽs q canones nõ recipiũt accuſationes quas leges ſeculi repellunt. ergo a contrario ſenſu p canones ſunt admittẽdi qui per leges nõ prohibẽtur. Poſtea reſpõdet huic cõcluſioni dicẽs q non bene infertur, q2 leges phibẽt oẽs clericos nuptias contrahere, q̃ per canones prohibent: nõ tamẽ leges admittunt copulam oim clericorũ qui per canones nõ prohibẽtur. Et de hoc ponit exemplum. Et ita q̃uis canones non admittũt accuſatiões quas admittunt leges: nõ tamẽ recipiũt oẽs q̃s leges admittunt. In ſecunda parte dicit q in negocijs eccl'iaſticis tũc legibus eſt vtendũ cum canonibus non contradicũt. Unñ cum p leges mulier in crimine leſe maieſtatis ⁊ ſimonie admittit ad accuſandum, et per canones eſt admittenda: vel oſtẽdat canon per quem repellatur. Et ſi quis dicere velit q mulier alios de ſimonia, ⁊ non ſacerdotes poſſit accuſare: tunc ei⁹ diſtinctio locũ non habebit, niſi ſpecialiter hoc aliqua lege inueniatur eſſe phibitũ, cũ legib⁹ generaliter ei permiſſum videat. Poſtea huic queſtioni reſpõdet dicens q ſpecialia ſunt crimina in quibus mulieri permittit accuſare: inter que cũ fornicatio nõ cõnumeretur de qua mulier preſbyterũ accuſat: patʒ q pp̃ter hoc mulier ſit repellẽda: ⁊ etiã pp̃ter aliud, quia dũ ſe confitet cõtra ſacerdotẽ, ei credi nõ dʒ: vt.ỹ.ſequẽti ca. Sc'ôa pars incipit ibi: Sed ſicut ⁊c̃.

b ❡ Legibus.ỹ.x.diſt.lege imperatorum.

vt quos^a facinus par coinquinat ⁊ equat, vtroſq̃ ſimilis pena comitet. Cum autẽ ſacr̃ canonib⁹ accuſationes omnino ſubmoueãtur quas leges ſeculi nõ aſſiſcunt: e diuerſo videnf admittẽde q̃ legib⁹^b ſeculi nõ phibent. verum hoc non infert. quicũq̃ eñ clericoꝝ ſacris canonib⁹ nuptias ꝯtrahere phibent, etiã legib⁹ imperatoꝝ. nõ autẽ conſequẽter oim copulã leges admittũt, quorum coniunctionẽ ſacri canones nõ phibẽt. legib⁹ enim ſoli cantores ⁊ lectores: canonibus autẽ etiã acolyti vxores ducere poſſunt. Q̃uis igit ſacris canonibus ſubmoueant accuſationes quas leges ſeculi non aſſiſcũt: non ideo conſequẽter recipiũtur quaſcunq̃ principum leges admittunt. ❡ Sʒ (ſicut circa hui⁹ operis initiũ^c premiſſum eſt) totiẽs legib⁹ imperatoꝝ in eccleſiaſticis negocijs vtẽdũ eſt, q̃tiens ſacr̃ canonib⁹ obuiare nõ inueniunt. ❡ Unde aut ſpecialiter ſacris canonibus mulier ab accuſatione leſe maieſtatis et ſimonie oſtẽdatur prohibita: aut premiſſis rationib⁹ ad hmõi accuſationẽ admittenda pbet: nec quiſq̃ diſtinguere querat ad aliorum non ad ſacerdotum accuſationem in hoc caſu ſimonie mulieres eſſe admittendas. ✝ Cũ eñ generaliter^d legib⁹ hoc eis permiſſuʒ inueniat, niſi q̃s ſpecialiter aliqua lege hoc phibituʒ oſtẽderit: ei⁹ diſtinctio locum nõ habebit. Uerũ cũ cõtra generales regulas quedã crimina ſpecialiter excepta ſunt, in quib⁹ mulier accuſare permittit, inter que fornicatio nõ numerat: patet q hmõi accuſatio dupliciter infirmatur: ⁊ q2 fornicationis crimẽ intẽdit: ⁊ q2 dũ de ſe cõfitet, ſup alienũ crimẽ ei credi nõ opʒ. Unde Iuli⁹ papa ſcribit dicẽs.

❡ Rei pfeſſio aduerſus quẽlibet admitti non debet.

Nemini (p̃terq̃ de crimine leſe maieſtatis^e) de ſe cõfeſſo, ſuper alienũ crimen credi^f opʒ q̃m eius atq̃ oĩs rei pfeſſio periculoſa eſt, et admitti aduerſus quẽlibet nõ debet. Quia ergo iſta de ſe confitetur, ſuper alienũ crimen ei credi non oportet: ſed contra eam ſua cõfeſſio interpretanda eſt.

❡ Queſtio.iiii.

Quod p̃o die dñico nec epiſcopo nec p̃ſbytero cãʒ aliquã ventilare liceat, i Terraconẽſi ꝯcilio phibet: in q̃ ſic ſtatutũ eſt.

Nemini.❡ Caſus. Queſitũ eſt a Iulio papa vtruʒ alicui de ſe ꝯfeſſo ꝯtra ſociũ criminis ſit credẽdum? Et reſpõdetur q nõ, niſi i crimine leſe maieſtatis: q2 oĩs cõfeſſio accuſati periculoſa eſt aduerſ⁹ quẽlibet.

✝ Cõc. tet.l.l. queq̃. cũ glo. C.de epiſ.et cle.

e ❡ Leſe maieſtatis. Et p̃terq̃ de crimine ſimonie: vt.lxxix.diſt.ſi q̃s papa.⁊.ỹ.e.ſane. lʒ ſit arg.cõtra ex de teſti.veniẽs.j. Quidam tamẽ dicunt q in crimine ſimonie non auditur ſocius erga ſocium. ⁊ ad illõ decretũ.lxxix.diſt.ſi quis papa. Reſpõdent: q ibi ſocius admittebatur cõtra ſociũ, hoc ideo fuit, q2 nõ fuit ibi tantũ crimẽ ſimonie, ſʒ etiã crimen leſe maieſtat. Itẽ auditur confeſſio vni⁹ latronis contra alios: vt.C.de feri.pͥnciarum. Item falſarius cõtra ſociũ ſuum audit: ✝ vt.C.de fal.mo.l.j.nũq̃ tamẽ valet confeſſio talium ad conuincẽduʒ ſociũ, niſi adſit aliqua preſumptio: vt.ff.ỏ cuſto.re.diuus.Io.

✝ Iſta fuit ſententia B.yſ.q̃ dicebat q nũq̃ valʒ cõfeſſio ſociũ ꝯ ſociũ niſi aliq̃ ſit p̃ſũptio ꝯ ipʒ.ſʒ Bʒ.dr ſp valere, niſi expſſuʒ inueniret. ar.

f ❡ Credi. Preiudicatur tamen alteri ex tali ꝯfeſſione, intãtum q ei indicitur purgatio: vt extra de adul.ſignificaſti.qd verũ eſt ſi laboret infamia, al's nõ: vt extra de purg.ca.nos inter alios.⁊ ex de confeſ.cum monaſterium.

Quod vero die. ❡ Caſus. Hic intitulatur quarta queſtio qua queritur vtrum die dñico liceat cauſas vẽtilare? Et reſpõdet q nec die dñico nec alijs diebus feriatiſ: vt.ỹ.ea.c.j.ij.⁊.iij.niſi tractet de pace: vt.ỹ.xxij.q.v.decreuit.⁊ niſi partes in hoc ſpõte cõſentiãt: vt.ff.de feri.l.j. Itẽ ſi res ſit tempore peritura, agitur diebus feriatis. Liberalia quoq̃ iudicia dieb⁹ illis tractantur: ⁊ de amouẽdis officiatiſ, ⁊ de alimẽtis, ⁊ atro-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

¶ Miniſtri eccleſie die dñico cauſas vẽtilare nõ debẽt.

Nullꝰ epõꝝ aut preſbyteroꝝ vel clericoꝝ die dñico propoſituz cuiuſcunqꝫ cauſe negocium audeat ventilare: niſi hoc tãtum, vt deo ſtatuta ſolẽnia peragant: ceteris vero diebus conuenientibus perſonis illa q̃ iuxta ſunt habent licentiã iudicandi, excepto criminali[a]. Item ex conci. apud epheſum habito preſente rege Henrico.

¶ Solẽnibus diebus: ꝛ legitimorum ieiuniorum, ſecularia placita non agãtur.

Placita ſecſaria dñicis diebꝰ vel alijs p̃cipuis feſtis ſeu etiã in his diebus in q̃bꝰ legitima ieiunia celebrantur, ſm canonicam cõſtitutionem minime fieri decernimꝰ. ¶ Inſup etiã ſancta ſynodꝰ decreuit vt nulla iudiciaria poteſtas licentiã habeat ſua authoritate chriſtianos ad placitũ bãnire in ſupradictis diebus. i. ſeptẽ diebus ante natalem dñi vſqꝫ in octauas Epiphanie: et a quinquageſima[b] vſqꝫ ad octauas Paſche, ꝛ ſeptem diebus ante natiuitatez ſancti Joannis baptiſte: quatenꝰ adeundi eccleſiã, orationibuſqꝫ[c] vacandi liberius habeatur facultas.

Item Adrianus papa.

¶ De eodem.

Nullus epiſcopꝰ vel infra poſitꝰ die dominico cauſas iudicare p̃ſumat.

¶ Queſtio.v.

Purgationemꝰ vero negantieſſe preſtãdã Stephanꝰ ſcribit Leoni epiſcopo Theanenſi.

¶ Diaconus ſi de crimine cõuinci non poterit: apud epiſcopum ſeipſum ſecreto purificet.

De crimie ſibi illato diaconus tuus veriſſime fatebatur ſe eſſe immunẽ: veruntamen ſi ſuſpitio habetur

cibus iniurijs: ꝛ vt aliquis in poſſeſſionem cauſa rei ſeruande mittatur, agitur diebus iſtis: vt. ff. e. l. ij. ꝛ. iij. cõtra inſignes latrones agit diebus feriatis: vt. C. e. l. puinciarũ. ꝛ in quibuſdam alijs caſibus qui notantur. C. eo. titu. ꝛ in ſumma huius queſtionis.

Feriatis diebus an poſſit litigari.

¶ Quod vero. die bus feriatis cauſe non ſunt tractande: vt. ℑ. c. j. ꝛ vlt. niſi tantuz de pace: vt. xxij. q. v. decreuit. agit tñ in quibuſdã caſibus, ſcz cum actio eſt tẽpore peritura. Itẽ cũ agitur de tutoribꝰ dandis, ꝛ de amouendis officiatis, et de alimentis, et de atrocibus iniurijs, et de liberalibus cauſis: vt. ff. de fer. l. j. ij. et. iij. Itẽ ꝯtra inſignes latrones agit: vt C. de fer. puinciaꝝ. Itẽ ſi partes ſpontanee velint litigare feriatis diebus poſſunt: al's nõ tenet ſentẽtia: vt. ff. e. l. j. libellꝰ autem põt porrigi die feriato: vt. ff. d adul. miles. §. ſexagita. Joan. quod tamẽ dixit ꝙ partes mutuo conſenſu poſſunt litigare diebꝰ feriatis: hoc tantũ intelligẽdũ eſt de ferijs meſſium vel vindemiarũ alioquin conſenſus earum non ſufficeret vt litigent aliquo ſolẽniſſimo die: vt extra. e. c. vlt. B. Itẽ ſatis videtur ꝙ cauſe matrimoniales poſſunt tractari diebus feriatis cũ ibi ſit periculũ adulterij, vel inceſtꝰ, ſimiliter vbi agitur de electione epĩ vel prelati ꝓpter periculum more: quia non debet eccleſia vacare vltra tres mẽſes. vt. l. diſt. poſtq̃. ꝛ qꝛ in his caſibꝰ multa ſunt ſpecialia: vt eₓ vt lit. non conteſt. quoniam. Jo.

Nullus epiſcopoꝝ. ¶ Caſus. Statutum fuit in cõcilio Terraconẽſi vt in diebus dñicis vel alijs ſolẽnibus diebus epĩ vel alij clerici cauſas vẽtilare non audeãt: ſz in alijs diebꝰ poſſunt, excepta cauſa criminali vbi agitur ad ſanguinis effuſionem.

a ¶ Criminali. ſcz cũ agit de effuſione ſanguinis, tũc clerici nõ poſſunt eſſe iudices: vt. xxiij. q. viij. his a q̃bꝰ. delegari tñ põt clerico criminalis cauſa, vt tñ p̃inceps iuret de impunitate rei: vt. xxiij. q. viij. ſepe.

Placita. ¶ Caſus. hoc. c. diuidit in duas partes. In prima dicit ꝙ in diebꝰ dñicis et precipuis feſtiuitatibus vel in legitimis ieiunijs ſecularia placita nõ tractent. In ſcd̃a parte dicit ꝙ in ſeptẽ diebꝰ ante natiuitatẽ dñi vſqꝫ ad octauã Epiphanie, ꝛ a quinquageſima vſqꝫ ad octauã Paſche, ꝛ ſeptẽ diebꝰ ante feſtum ſcti Joãnis baptiſte non liceat iudici ad placitũ aliquẽ vocare. Secunda pars incipit ibi: Inſuper.

b ¶ A q̃nq̃geſima. alibi dr a ſeptuageſima: vt. xxij. q. v. decreuit. hoc tñ hodie nõ ſeruat Romana curia. Jo.

c ¶ Orationibuſqꝫ vacãdi. Ratio ſcd̃a eſt ob reuerentiam dierũ: ꝛ tertia fauore partiũ: vt ſic partes a litibꝰ reſpirent: vt. C. de feri. dies. Quarta ratio eſt, qꝛ talibꝰ diebus nõ preſtat iuramentũ niſi ꝓ pace: vt. xxij. q. v. decreuit. ꝛ ſic non poſſet p̃ſtari ſacra mentũ calũnie: ſz etiã depone ꝙ papa ꝯmi legatꝰ ſit alicui ꝙ intra xxx. dies terminaret cauſaz aliquã et illi dies incidãt intra dies quadrageſimales videtur ꝙ cũ res ſit peritura tẽpore, ꝙ iudex inuitis partibꝰ ꝓcedere poſſit. qd̃ quidã concedunt: ſed non eſt verum hoc: quia lz litere pereant, lis tñ ſalua manet coram alio. Sz pone ꝙ iudex citet aliquem die feriato: nunqd̃ tenet citatꝰ venire ꝛ allegare priuilegiũ ſuũ? Videt ꝙ ſic: qꝛ ſi poſt appellationem citat aliquẽ, tenet venire ꝛ allegare priuilegiũ ſuũ: vt eₓ d appel. ſi duobꝰ. ꝛ ca. cũ parati. Itẽ etſi nõ teneat q̃s rñdere die illa, tñ põt ad hoc citari vt libellus ei det: vt. ff. de adul. miles. §. ſexagita. Itẽ q̃d ſi ſub hac forma fiat citatio, mãdo tibi vt hic vſqꝫ ad diẽ dñicam hic ꝯpareat: vt eₓ de do. ꝛ ꝯtu. cũ dilectiꝰ? Rñdeo, ſi citat vt cõpareat die feriato, bene tenet citatio. Sz ſi citat vt rñdeat, nõ tenet: qꝛ talis citatio nulla eſt.† vt. ff. de fer. l. j. ꝛ vbi citatio nulla eſt, ꝛ hoc liquet ꝙ eſt nulla nõ tenet venire ad allegãdũ p̃uilegiũ ſuũ. ſz vbi dubiũ eſt an teneat, tenet venire: vt. iij. q. ij. ſi epĩs. Jo.

Judex die feriato ꝓcedere non dz.

Citatꝰ die feriato an debeat cõparere.

† Cõc. Alexã. d ymo. in. l. ex q̃cũqꝫ. col. ij. ff. ſi q̃s in ius vo. non ie. et Cy. in. l. di. eo. ff. d fer. ꝛ p bar. i. l. j. §. nũciatio. ff. de ope. no. nũ.

Purgationẽ. ¶ Caſus. Hic intitulat. v. q. q̃ querit an negãti ſit purgatio indicẽda? Et reſpondet ꝙ non, ſi de crimine non eſt infamatꝰ: vt. vj. q. v. ca. vno. Si autem eſt infamatus de crimine, indicitur ei purgatio: vt. ℑ. eo. ca. j.

d ¶ Purgationẽ. Hic querit an neganti ſit indicenda purgatio. Et eſt dicẽdũ ꝙ nõ, niſi laboret infamia. vj. q. v. qd̃ autẽ. hec q̃ſtio dicta eſt. ſ. ij. q. v. ꝑ to. Jo.

De crimine. ¶ Caſus. Aldericꝰ diaconꝰ habebat ſuſpectꝰ de quodã crimine, ꝛ ideo ꝑ ipſum Aldericũ Weneñ. epĩs ꝯſuluit Stephanũ papã qualiter ſuper hec eſſet ꝓcedendũ? Et reſpõdet, ſi accuſatores et teſtes idonei reperiunt, coram certo numero epõꝝ accuſetur ipſe Aldericꝰ: ꝛ ſi cõfeſſus fuerit, vel legitimis teſtibꝰ ꝯuictus canonica ſentẽtia feriat. Si vero crimẽ

non confiteatur, nec teſtib⁹ poteſt ꝓbari, et infamatus eſt de crimine nõ in publico, ſed corã te ⁊ aliquot teſtibus, pbr̃is/⁊ diaconibus, ſecreto ſe purget preſtito iuramẽto: ⁊ deinde cõmoneat clericos ne prefatuꝫ diaconũ infamare preſumãt, exẽplo Cham, q̃ maledict⁹ fuit in filijs, q꞉ verẽda patris deriſit.

a ¶ Numero.j.e, q.vij.felix.

b ¶ Accuſatores. id eſt accuſator.

c ¶ Publico.ij.q. v.preſbyter.xxiij. diſt.illud.contra. Sed ibi loquit̃ cũ publice q̃s eſt infamatus: hic cum clãculo vel a clero eſt infamatus.

Item argu.ↄ vj.q.j. teſtim. ibi ſol.

d ¶ Ne ſacerdotem. hic ſacerdotẽ vocat diaconũ, ſic extra de coha.clericoꝶ et mu.ſi q̃ſpiam.

e ¶ Cham.ij.q. vij.ſentẽtia.Jo.

P Reſbyter. ¶ Caſ. Quidã ep̃s ſciẽs pctm̃ cuiuſdã pbr̃i ⁊ diaconi ſui: (qđ pctm̃ ſibi notũ erat p eorũ ꝯfeſſionẽ ſibi ex iudiciũ factã) compellebat eos publice ꝯfiteri: qđ cũ facere nollent, ſed ſe ſacro defẽdere vellẽt, ab officio vtrũq꞉ ſuſpẽdit. ſuper hoc Solon Cõſtãtien. ep̃s queſiuit a Nicolao de duobus: p̃mo vtrũ per ſolaꝫ pniãm poſſit pbr̃ vel diaconus ad offm̃ reparari, cũ ep̃o ſit notũ ſcelus eſſe ꝑpetratũ? Et rñdet ꝙ nõ. Secundo vtrũ ꝓpter

Gen. vij.d.

et accuſatores idonei reperiũtur, et tales teſtes quales ſacri canones ſanciũt: accito tecũ certo ep̃orum nũmero^a veniant accuſatores^b: vocetur ⁊ ipſe Aldericus diaconus: et ſi negauerit, ventiletur cauſa canonice: ⁊ ſi vel ſponte cõfeſſus, vel legitimis teſtibus fuerit approbatus, canonica feriat̃ ſentẽtia: qui ſi nec ſponte confitetur, nec accuſatores et teſtes legitimi reperti fuerint ⁊ mala fama crebreſcerit: non in publico^c examine, ſed coraꝫ te et aliquantis reuerendiſſimis preſbyteris ⁊ diaconibus tue eccleſie ſecreto iuramẽto ſe purificet: et deinceps boni teſtimonij eum annuncia: et compeſce et commone eccleſie tue filios ne ſacerdotem^d dei vlterius infamare preſumant, timẽtes ꝙ Cham^e maledictus eſt qui patris verenda deriſit.

Itẽ Nicolaus Soloni Conſtantienſi epiſcopo

¶ Nõ eſt ſpoliãd⁹ pbr̃ vel diacon⁹ niſi ſponte ꝯfeſſus, vel legitime cõuict⁹ fuerit.

P Reſbyter aut diacon⁹ quẽ aſſerꝭ crimina nolle publice ꝯfiteri, ſed velle cuꝫ ſacramẽto^f defendere ſe: et ſi tamẽ notum ſit epiſcopo ſcelus ipſius eſſe perpetratum, non poteſt per aliquam penitentiã^g ſacerdotali vel diaconali officio potiri. Sed mirandum eſt^h ſi ipſe confeſſus non fuerit, quomodo notũ poteſt eſſe ep̃o ſcelus ab ipſo perpetratum, niſi accuſatore forte idoneo ꝑ teſtes idoneos approbãte. Vñ ſi examinãte epiſcopo cauſam p̃ſbyteri vel diaconi (niſi fuerit per teſtiũ approbationẽ preſbyter vel diaconus forte cõuictus) non eſt ſcelus epiſcopo legitime manifeſtũ, niſi ſua ſponte ipſum confiteatur: quod niſi fecerit interim non videmus ſuo debere preſbyterũ vel diaconuꝫ officio priuari. Sola ergo ſpõtanea confeſſio, et canonicus numerus, vel qualitas teſtiũ (decernentibus epiſcopis, et accuſatore qđ obiecerat comprobante) clericũ priuat proprio gradu.

¶ Queſtio.vi.

QUod ꝟo cõfeſſio cruciatib⁹ extorq̃nda nõ ſit: alexander papa teſtatur ſcribens omni-

confeſſionẽ extra iudiciũ factã poſſit q̃s ſuſpẽdi vel dãnari? Et rñdet ꝙ nõ, ſed ꝑ teſtiũ approbationẽ, vel ſpõtaneã confeſſionẽ in iudicio factam. ita ponit Gen. hũc caſum. h. vero ſic. Quidã ep̃s dicebat ſe ſcire crimẽ cuiuſdam preſbyteri, ⁊ cuiuſdã diaconi: ⁊ ideo noluit purgationẽ eoꝶ recipere: ſꝫ ſtatim eos depoſuit. tandẽ delata fuit cauſa ad Solonẽ ep̃m per delegationẽ dñi pape, vel per appellationẽ: q꞉ forte metropol̃. eorum erat qui dum vellet de cauſa cognoſcere, ep̃s inſtabat ⁊ dicebat ne reciperet purgationẽ eoꝶ: q꞉ eos iuſte dãnauerat. Dubitabat ergo Solon: ⁊ in hoc articulo dñm papã cõſuluit: cui nũc papa reſcribit oſtendẽs qualiter in cauſa debeat ꝓcedere. Si em̃ legitime ſunt cõuicti/ vel ꝯfeſſi in iure, remaneãt ſic depoſiti. ſi ꝟo nec in iure ſint confeſſi, nec legitimis teſtib⁹ corã ſuo ep̃o conuicti:

priſtino ſtatui ſiue honori reſtituantur.

f ¶ Sacramento. hic conſueuit queri ſi epiſcop⁹ ſcit clericũ infamatũ eſſe reum, an debeat eius purgationem audire/ vel etiam cõpellere eũ ad purgationẽ? Et videt̃ ꝙ ſic: q꞉ generaliter tradit̃ in canone ꝙ clericus infamat⁹ debeat ſe purgare.ij.q.v. per totũ. Itẽ q꞉ ſacerdos tenet̃ cõcedere eucharistiaꝫ ei quẽ ſcit in mortali cõſtitutum.j. de cõſe.diſt.ij.non prohibeat. Itẽ cũ ep̃s iure ſuo vtat̃: ſi q̃d mali inde accidit, nõ eſt ei imputãdũ: vt.xxiij. q.v.de occidẽdis. Itẽ nõ potes dicere ꝙ eũ ep̃s cogat ad periuriũ: ſꝫ potius canõ cogit ipſuꝫ iurare: vt.xxxiij. q.ij.quos de⁹. Sꝫ cõtra, ille qui recipit alteri⁹ iuramẽtũ, ⁊ ſcit eũ falſum iuraturũ, vicit homicidã. vt.xxij.q. v.ille. Itẽ qui permittit aliũ falſum iurare cum poſſit prohibere peccat: vt.xxij.q.v.hoc vi de. h. dicit ꝙ ep̃s ſecreto debet ei cõſulere vt potius cõfiteat̃ publice crimen, q̃z vt fiat periur⁹. Sꝫ ſi ad hoc nõ poteſt eũ inducere, dicet popl̃o: abſit vt quicq̃ ſiniſtri de hoc clerico ſuſpicemur: vt.xj. q.iij.abſit. Alij dicunt ꝙ delegabit purgationẽ. Tertij dicũt ꝙ nõ peccat audiẽdo purgationẽ: q꞉ authoritate canonis facit.xxiij.q.iiij.q̃ peccat.

Epõ an poſſit clericũ infamatũ cogere ad purgatione.

hoc lõ q꞉ lege permittente fit ⁊c. C.de adulte, grac. ch⁹.C. đ ꝯcu.l. anpen. ar.xxxj q.j.hac ratiõe. xxiij.q. iiij.qui peccauit.in prin.

g ¶ Penitentiã. Quia penitẽtia nõ reſtituit aliquem dignitati, ſed gratie tantũ: vt.j.de peni.diſt.v.qui vult. niſi quandoq꞉: vt quãdo crimen occultum eſt: vt.l.diſt. dño ſancto. ⁊ ca.quia tua. ſed per reſtitutionem in integrum vel diſpenſationem.

h ¶ Sed mirandũ eſt. Arg. ꝙ non ſm̃ conſcientiã iudicandum ſit: vt.iij.q.vij.iudicet. per hoc decretũ intelligo illud.xxxij.diſt.null⁹. intelligo em̃ illud de ſcientia iuris nõ facit: licet al̃s verbũ ſciẽdi large ſumatur: vt.xxij.q.v.hoc videtur.

Adde an ⁊ q̃n ſit ſꝫ cõſciẽtiaꝫ iudicãdũ.ter. in.l.illicitas. ꝟ.j.ff.đ off. pſi. et l.l.ij. ff.đ ſe.

Q Uod ꝟo. ¶ Hec.q.diuidit̃ in duas partes: in quarum prima dicit̃ ꝙ ꝯfeſſio extorta nõ preiudicat. Secunda ibi: A fidelitatis. Jo.de fan.

¶ Caſus. hic intitulatur.vj.q.qua queritur an ꝯfeſ-

bus orthodoxis.

Miniſtrorū cōfeſſio nō ſit extorta: ſed ſpontanea.

Si quis a ſacerdotib⁹ ꝛ authoribus eccl'ie que dā ſcripture quoquo modo ꝑ metuʒ[a] aut fraudē aut ꝑ vim extorte fuerit, vl' vt ſe liberare poſſint q̊cūq; ab eis cōſcripte aut roborate fuerint ingenio: ad nullū eis preiudiciuʒ[b] vel nocumentū valere cenſemus: neq; vllā eos infamiam vl' calumniā, aut a ſuis ſequeſtrationē bonis vnq̄ deo authore et ſanctis ap'lis eorūq; ſucceſſoribus ſuſtinere ꝑmittimus. cōfeſſio em̄ in talibus non cōpulſa, ſed ſpōtanea fieri dʒ. oīs em̄ ꝯfeſſio que fit ex neceſſitate, fides nō eſt. Confeſſio ergo in talibus nō debʒ extorqueri, ſed ſpōte profiteri. peſſimū em̄ eſt de ſuſpitione aut extorta ꝯfeſſiōe quēq̄ iudicare: cum magis ſit inſpector cordis dn̄s q̄ operis. nō poteſt autē humano cōdēnari examine, quē dn̄s ſuo reſeruat iudicio. Si oīa nāq; ī hoc ſeculo vindicata eſſent: locuʒ diuina iudicia non haberent. Item: eſt hoc etiā perlatū ad ſctām ſedē (qđ pudeo dicere: ꝛ nō tantū ſacerdotali, ſʒ etiā oī xp̄iano noī eſt inimicum) ꝙ nonnulli ep̄os vel ſacerdotes aut metu cōpellunt, aut vi extorquēt, aut fraude decipiūt aliquas cōfeſſionis ſue in alterā partē q̄ debeāt literas[c] ſcribere aut pro ſuarū nō requiſitione[d] cauſaꝝ, aut (qđ deteri⁹ eſt) alieni erroris[e] ſecte ſcripturas facere, ꝛ ꝓpriis manibus roborare, ꝛ corā populis recitare atq; cōfiteri. alios dicūt carcerib⁹ ꝛ ergaſtulis retrudi, vt ſaltē his territi inſidiis dn̄i ſacerdotes ſuis faueant voluptatibus. Item: confeſſio vero in talib⁹ nō cōpulſa, ſed ſpōtanea fieri dʒ īpo teſtāte q̄ ait. Ex corde ꝓcedunt

---

ſio ſit cruciatibus extorquēda. Et reſpondetur ꝙ viles teſtes poſſunt cruciari: vt. v. q. vj. preſbyteri. ꝛ. ij. q. j. in primis. accuſator vero non eſt cruciandus a iudice niſi in crimine excepto propter inopiam probationū: vel ne falſitatē dicat. C. ad leg. iul. leſe maieſtatis. ſi quis. vbi quilibet accuſator et reus ꝛ teſtis torquetur: al'as a reo veritas nō eſt cruciatibus eruenda vt. j. e. c. j. niſi ſit ꝓſumptio cōtra eū: vt. xxiij. qōe. v. c. j. De hoc ſatis notatur in ſumma huius queſtionis.

¶ Quod vero. ab aduerſario nunq̄ eſt extorquēda cōfeſſio cruciatibus vt. j. e. ca. j. ꝛ. ij. ſed a iudice licite extorquetur cōfeſſio tormētis ꝛ queſtionibus. Nam a iudice quandoq; torquet teſtis: quandoq; reus: quādoq; accuſator. Teſtis torquet tā in ciuili q̄ in criminali: vt ſi eſt ſeruus: vel vilis perſona: vel etiā ſi ſit liber: ꝛ ſit criminoſus et infamis: vel obſcurus vel ignot⁹. tales enim non recipiūtur ad teſtimoniū ſine queſtionibus: licet ſint clerici: vt. iiij. qōe. iij. ſi res. ꝛ. v. q. v. illi qui. ꝛ. q. vj. preſbyteri. ꝛ. ij. q. j. in ꝑmis. ꝛ in auten. de teſti. §. nos igitur. ꝛ. §. licet. coll'. vij. et. C. de fal. ſi quis decurio. Torquetur etiaʒ libera perſona licet non ſit vilis: dum tamen vacillet in teſtimonio: vt ff. de queſti. ex libero. extra de penis: ſuper his.[f] Item reus quandoq; torquetur, licet raro / ſcilicet cum eſt ſuſpectus / ꝛ non poteſt al's res probari, maxime ſi eſt vilis perſona, et hoc in ciuili cauſa: vt. xiiij. queſtōe. vj. ſi res aliena. ſimiliter in criminali torquet: vt. xxiij. queſtione. v. c. j. Actor vero in ciuili cauſa nūq̄ torquetur / ſed accuſator in criminali cauſa quandoq; torquetur, vt in crimine leſe maieſtatis cum criminaliter non poteſt probari: vt. C. ad leg. iul. ma. ſi quis. ibi enim qualicūq; dignitate ſit preditus, nullo priuilegio ſe poteſt tueri, ſiue ſit accuſator, ſiue reus vel teſtis: vt. vj. qō. j. §. porro. ꝛ. l. diſt. nullus omnino. Jo.

Torq̄re pōt iudex aliq̄s ꝑſonas.

f Ad idē ar. C. de te. nullus. et. iiij. q. iij. q falſo. idē vī et ſi nō vacillet. ff. d queſt. l. vnī⁹. §. teſtes. ſʒ Jo. d f.

Si quandoq; a ſacerdotibus. ¶ Caſus. Significatum fuit Alexandro pape ꝙ quidam capiebant epiſcopos vel ſacerdotes vel authores eccleſiarūʒ: vel ab eis per metum, vel fraudem, aut per vim confeſſiones extorquebant in ſcriptis vt ſic ſuis bonis eos ſpoliarent / vel vt ſuas cauſas nō requirerent / vel vt ſe de ſecta eorum eſſe confiterētur, ꝛ hoc coram populis eos confiteri faciebant. quare ſtatuit papa Alexander vt propter hoc nullam infamiam vel calumniam vel preiudicium aliquod patiantur: quia deus reſpicit potius ad cogitationes et voluntates hominum, q̄ ad actus qui per ſimplicitatem vel neceſſitatem fiunt. nam in talibus non extorta ſed ſpontanea confeſſio eſt exigēda. Fides non eſt, id eſt non facit fidem.

a ¶ Per metum. Dūmodo talis ſit met⁹ qui cadit in conſtantem virū: vt extra qđ met⁹ cā. ad audiētiam. Si queris qualis metus debeat cadere in cōſtantem virum: dico ꝙ qui cōtinet metū mortis / vel cruciatum corporis: vt extra eo. tit. cū dilectus. Coactio autē verborum nō ſufficit, etiam ſi rex ſit qui minetur: vt extra qui cle. vel vo. inſinuāte. C. de trāſac. iterpoſitas. ibi melius dicitur, licet ſit argumē. cōtra. xxxj. queſti. ij. Lothari⁹. ꝛ. l. diſtinc. vij. fuerunt. ff. de acquir. here. l. vj. §. vlti. vbi dicitur ꝙ non ſit heres qui ꝓpter metum verboꝝ adijt hereditatē. Et nota ꝙ canō hic tria eq̄parat, vim / metum, et fraudem: vt. iij. queſtione. j. redintegrāda. metus tamen pro reuerentia a lege accipitur. ꝛ hec excuſat. ff. quarum rerum actio non datur. l. j. §. que onerande.

Met⁹ cadēs i cōſtātē virū q̄lis eſt.

b ¶ Preiudicium. Bene ſit preiudicium ei quantum ad hoc ꝙ ille cui per metum traditur res, dominus ſit rei, ſed quantū ad hoc non ſit ei preiudiciū quin detur ei actio ꝙ metus cauſa ad repetendum ſi tradidit, vel exceptio ſi non tradidit: vt. ff. eo. metum. ij. §. ſed quod pretor. ꝛ. §. ex hoc edicto. ſi tamen primo coactus promiſit / et poſtea ſpontanee tradidit: nō excuſat coactio: vt. C. quod me. cauſa. l. ij. et extra qui cleri. vel vo. inſinuante. ibi, patiētia tēporis ꝛc̄. et eſt ſi. extra de eo qui duxit in matrimo. ſignificauit.

c ¶ Literas. in quibus fatentur aliqua ſe debere.

d ¶ Requiſitione. i. confiteant̄ ꝙ abſoluerūt aliquos a debito in quo illi tenebantur.

e ¶ Erroris. Id eſt qui cōfitentur ſe tenere aliquam hereſim. Sed nonne peccat mortaliter ille qui confitetur hoc? Reſpond. ſic: nec excuſat eum aliqua coactio: quia talis coactio non eſt abſoluta: et coactio conditionalis neminem excuſat: vt. l. d. preſbyteros. ꝛ de conſecra. diſtinc. iiij. eos. potius enim debet quis pati mortē q̄ malo conſentire: vt. xxxij. q. v. ita ne. et occiſores corporis non ſunt contra iuſtitiam timendi: vt. xj. queſtione. iij. non ſolum. et ca. nolite. xxxj. qōne. ij. lotharius.

Coactio eſt duplex:

homicidia, adulteria: et cetera q̄ ſunt ad hec pertinentia.

Nec tm̄ attendēda ſunt que fiūt[a], quātū quo aīo fiāt. amplius em̄ reſpicit deus ad cogitationes ⁊ ſpontaneas volūtates, q̄ȝ ad actus q̄ p ſimplicitatem aut neceſſitatē fiunt.

Itē Nico. pa. ep̄is Gallie.

¶ Apoſtolica authoritas penitus illicita in irritum deducit iuramenta.

Authoritatē venerabiliū ꝑdeceſſoꝝ nr̄oꝝ ſecuti, et noīatim btiſſimi pape ⁊ martyris Alexādri quinti a btō Petro: ab oīb9 iuramētis ⁊ cuiuſcūq3 modi obligationibus qb9 illi ſeſe coacti violentia ipſoꝝ obligauerāt, abſoluimus[b]: ⁊ ne illa ſeruent, vetuim9 tā ꝑfatū archiep̄m treuerēſem, q̄ȝ et9 ꝑpoſitū: ⁊ oēs q̄ tunc tp̄is capti ſe illis quoq̄ mō obligauert: neq3 vllā eos proinde infamiā vel calūniaz aut a ſuis bonis ſequeſtrationem vnq̄ȝ authore deo ⁊ ſctis ap̄lis ⁊ nr̄is ꝑdeceſſorib9 ſuſtinere ꝑmittimus: ſicut per ꝑpheram dn̄s dicit. Diſſolue colligationes impietatis ⁊c̄. Quinetiam prefato fratri noſtro filijſq3 Treuerēſis eccleſie illiuſq3 defenſoribus hec in mandatis damus, vt ſpiri-

Solu. hic nō excuſantur tales a toto, ſed a tāto, metus em̄ vel coactio cōditionalis nō excuſat peccatū, ſed attenuat: vt ex̄ q̄ metus cau. ſacris. Et no. hic q̄ contra ea que publice facta ſunt / admittitur probatio in contrariū. ile. xxxj. q. ij. lotharius, ex̄ q̄ metus cau. perlatum. q̄ eſt contra regulā generalē. viij. q. j. licet.

a ¶ Que fiūt. potius reſpiciēda eſt cauſa facti q̄ȝ ip̄m factum: vt. xxiij. q̄. viij. occidit. de peni. diſtinc. j. aut facta.

Authoritatē. ¶ Caſus. Archiepiſcopus Treuerenſis ⁊ prepoſitus eius ⁊ multi aliij clerici capti fuerunt a quibuſdā predonibus: ⁊ coacti fuerūt ab eis ſe obligare iuramento, ⁊ alijs obligationibus: occaſione quarū obligationū res eccleſiaſticas perdiderunt: quare Nicolaus ſcribēs ep̄is Gallie abſoluit eos ab omni vinculo iuramēti ⁊ obligationis: et dicit q̄ propter hmōi iuramētū ⁊ obligationes nullam infamiam vel calūniā aut ſuoꝝ bonoꝝ amiſſionez illos habere ꝑmitteret. Sed ꝑcepit prefato archiep̄o et defenſorib9 Treuereñ. eccleſie vt ſpūali ⁊ materiali gladio tandiu malignos illos perſequātur, donec ablata reddātur.

b ¶ Abſoluimus. hic cōſueuit dubitari circa duo: ſcilicet an iuramentū per vim extortum obliget. Item an papa poſſit diſpenſare in illicito iuramento. Et q̄ non obliget tale iuramentū, videtur hic: q2 dicit hic q̄ non debet eſſe vinculū iniquitatis: vt. xxij. q. iiij. inter. et ex̄ de iureiuran. verum. ⁊ ex̄ de reſti. ſpol. ſolicite. et ex̄ q̄ metus cau. perlatum. Item q2 incōueniēs eſſet q̄ malefactor ex improbitate ſua cōſequeretur actionem: vt ff. de fur. itaq3 fullo. preterea ſi malefactor petit rē, poteſt ſe reus tueri exceptione quod metus cau. cum illa exceptio per iuramētum non ſit ſublata. preterea non obſtante tali iuramēto poteſt petere rem ſi eam tradidit, cum illud nō iurauerit: vt extra de iureiuran. debitores. ⁊ ex̄ q̄ metus cau. ad audientiā. Ergo cum poteſt rem petere, multo fortius poteſt ſe tueri exceptione: q2 cui damus actionem / multo fortius exceptionē. ff. de ſuperfi. l. j. extra de iureiurā. quemadmodum. Et econtra ꝓbatur q̄ obliget: q2 licet fuerit coactus tamē voluit: q2 coacta voluntas eſt voluntas: vt. ꝟ. e. q̄ōne. j. merito. Item q2 non vergit in interitū ſalutis eterne: eſt ergo obſeruandū: vt extra de iureiuran. ſi vero. nec prodeſt q̄ compulſus fuit. xxij. q. v. qui cōpulſus. ⁊ ca. ſi quis coactus. Solu. quidā dicunt q̄ ſi talis fuit metus qui cadit in conſtantem virum, q̄ iuramentum ob talem metum factū non obliget. ¶ ⁊ ſm̄ eos exponitur hic hoc verbum abſoluimus, id eſt abſolutos oſtendimus. Alij dicunt q̄ qualiſcunq3 ſit metus, tenetur ſeruare iuramentum factum de rebus proprijs: ſed nullum iuramentum adſtringit ipſum pro rebus eccleſie non repetendis: quia iſtud eſt illicitum, et hoc magis probabile videtur, ex quo licitum eſt quod iurat, ⁊ poteſt adimplere: vt. xxij. q̄. iiij. ſi aliquid. Qui priorem opinionem ſuſtinēt, diſtingunt inter promiſſoria iuramenta, et aſſertoria. In promiſſorijs iuramentis excuſat metus, in aſſertorijs non: q2 potius debet quis omnia mala pati, q̄ȝ falſuz aſſerere: vt xxij. q̄. v. ita ne. Dicas ergo q̄ omne iuramētū obligat. Si tu obijcis mihi q̄ iſte habet exceptionez quod metus cauſa / hoc bene cōcedo: non poteſt tamen vti ea / ratione iuramenti. ſi tamen fuerit vſus ea, bene dico q̄ repellit agentem, et obtinebit i iudicio nō obſtante iuramēto. peccat tamē vtendo ea. ſi ergo quis iurauit rem ſuam per metuz alij dare, petat a iudice vt cogat illum nō recipere: vel q̄ abſoluat ipſum a iuramēto: vt extra de iureiuran. ex adminiſtrationis. ſed ſi ad hoc induci nō poteſt, ſoluat: et poſtea repetat. ſi autem iurauerit ſe non repetere, tūc denunciet eccleſie factum illius. ſi autem iurauit q̄ nō denunciet, illud iuramentum non eſt obſeruādum: vt extra. e. quemadmodū. in fine. quia ex precepto ad hoc tenet. ij. q. j. ſi peccauerit. Io. Tu breuiter dicas q̄ iuramentum ſuper re illicita, ipſo iure non obligat, ſiue quis faciat ſponte, ſiue coactus: vt ſi iuraui hominem innocentem interficere. ⁊ hoc probatur. xxij. q̄ōe. iiij. in malis. ⁊ ca. ſeq. ⁊ ca. q̄ Dauid. Iuramētum tamen ſuper re licita metu extortuz, ipſo iure obligat / ſed datur exceptio quod metus cau. ad reſcindēdum: vt. ff. quod metus cau. per totum. ⁊. C. eo. titu. l. j. ⁊. iij. niſi in caſu: vt. ff. eo. l. ſi mulier. §. ſi dos. Itē in matrimonio. extra de ſpōſa. cum locum. Item in voto. extra quod metus cauſa. perlatum. B. Utrum autem in iuramēto papa poſſit diſpenſare / queritur: ⁊ hoc capi. videtur dicere q̄ ſic / per predictas decretales, vt extra de voto ⁊ voti redem. magne. immo in omni iuramento eſt excepta authoritas maioris: vt extra de iureiuran. veniētes. ⁊ extra de reſcrip. cōſtitutus. Item imperator diſpenſat in eo. ff. ad municip. imperatores. Item videtur q̄ nō: q2 iuramētum eſt de iure naturali: vt. xxij. queſtione. iiij. ſi ad peccatū. ſed in talibus papa non poteſt diſpenſare: vt. xxv. queſtione. j. ſunt quidam. Item argumē. ad hoc extra de ſtatu monacho. cuz ad monaſteriū. Hug. dicit q̄ in nullo iuramento licito poteſt papa diſpenſare / niſi ad hoc ſolū q̄ non habeatur infamis qui tranſgreditur illud. et hos nō abſoluit / ſed abſolutos denūciat: quoniā iurauerunt de rebus eccleſie non repetendis, vt dicit. Tu dicas q̄ in volūtarijs iuramentis non diſpenſat / ſed in coactis bene. ſi tamen abſoluit aliquē tenet abſolutio. Dico tamen q̄ cōtra ius naturale poteſt diſpenſare: dum tamen non cōtra euangelium vel contra articulos fidei. tamen cōtra apoſtolum diſpenſat. xxxiiij. diſtin. lector. lxxxij. diſtin. preſbyter. Ioan.

Marginal notes:

Eſaie lviij.

Iuramētū p vim extortum vtrū obliget.

¶ Dū mō ſit tale q̄ poſſit ſeruari ſine iteritu aīe: alias ſecus: vt le. ⁊ no. ex̄ de iureiurā. ſi vero.

Papa an poſſit in iuramento diſpēſare.

Papa ꝯ ap̄lm diſpenſat.

tuali ſimul ⁊ materiali[a] gladio tandiu malignos illos eorū𝑞ꝫ fautores inſequātur, quouſ𝑞ꝫ cum integritate poſſeſſiones vel quecun𝑞ꝫ res eccleſiaſtice hoc facto vel quocun𝑞ꝫ pacto diſtracte ſeu directe ſunt, reuocenꝫ. A fidelitatis etiā iuramēto Roman⁹ pontifex nō nullos abſoluit cum aliquos a ſua dignitate deponit.

Unde Geläſius papa Anaſtaſio imperatori.

Pontificalis authoritas a iuramēto fidelitatis nonnullos abſoluit.

Alius[b] itē Roman⁹ pōtifex zacharias .ſ. regē Francoꝝ nō tā ꝓ ſuis iniquitatibus, 𝑞̄ꝫ pro eo 𝑞ꝫ tante poteſtati erat inutilis[c], a regno depoſuit[d]: ⁊ pipinū Caroli imperatoris patrē in eius locuꝫ ſubſtituit: oēſ𝑞ꝫ francigenas a iuramēto[e] fidelitatis abſoluit. qđ etiā ex authoritate frequenti agit ſancta eccleſia cū milites abſoluit a vinculo iuramenti quod factum eſt his epiſcopis qui apoſtolica authoritate a pontificali gradu deponuntur.

Itē Grego. vij. Romane ſynodo preſidens dixit.

Excōicatis vinculo fidelitatis nō tenemur obnoxii.

Nos ſanctoꝝ predeceſſorū, noſtroruꝫ ſtatuta tenētes eos q̄ excōicatis a fidelitate[f] aut ſacramēto cōſtricti ſunt[g], apl̄ica authoritate a iuramēto abſoluimus: ⁊ ne ſibi fidelitateꝫ obſeruēt, omnibus modis ꝓhibemus: quouſ𝑞ꝫ ipſi ad ſatiſfactionem veniant.

Item Urbanus .ij. epiſcopo Uapicenſi.

Anteq̄ꝫ recōcilietur, fidelitatem excōmunicatis null⁹ ſeruare cogitur.

Iuratos milites Hugoni comiti ne ipſi 𝑞̄ꝫdiu excōicat⁹ eſt ſuiāt, ꝓhibeto: qui ſi ſacramēta pretenderint, moneātur oportere deo magis ſeruire 𝑞̄ꝫ hoīb⁹. fidelitatem enim quaꝫ chriſtiano principi iurarunt, deo eiuſ𝑞ꝫ ſanctis aduerſanti ⁊ eoꝝ precepta calcāti nulla cohibētur authoritate perſoluere.

Belluꝫ pōt indici a iudice eccleſiaſtico.

a Materiali. Arg. 𝑞ꝫ iudex eccleſiaſticus bene poteſt indicere bellum / ⁊ in bello inſequi hoſtes: vt .xxiij. q. viij. igitur. et ca. hortatu. ⁊ ca. vt pridem. ⁊ .lxiij. diſt. adrianus. Item argu. 𝑞ꝫ iudex eccleſiaſticus poteſt precipere iudici ſeculari vt puniat maleficos: vt .xxiij. q. iiij. ſi quos. ⁊ q. v. relegentes. ⁊ q. viij. vt pridē. Arcōtra .xxiij. q. viij. his a quibus.

A fidelitatis. Hec eſt ſecūda pars. q. in q̄ ꝓbat 𝑞ꝫ laicus incorrigibilis per eccleſiaꝫ poſſit deponi a ſua dignitate. ⁊ hoc ꝓbat per tria cap. Jo. de fan.

ij. ps.

Caſus. Supra in duobus proximis capi. abſoluit papa ab obligationibus ⁊ iuramentis coactis. Nunc vero vult oſtendere Gra. 𝑞ꝫ idē poſſit facere de iuramento fidelitatis cuꝫ aliquos a ſuis dignitatib⁹ deponit.

Alius. ¶ Caſus. Gelaſi⁹ papa ſcribens contra Anaſtaſiū imperatorem dicit 𝑞ꝫ poteſt eū deponere ꝓpter malitiaꝫ ſuam. Et hoc probat exēplo zacharie pape, qui regē Francorum depoſuit, non tantū ꝓpter ſua delicta, 𝑞̄ꝫ tum ꝓ eo 𝑞ꝫ inutilis erat: ⁊ loco ei⁹ Pipinū patrē Caroli poſuit: ⁊ oēs frācigenas a fidelitate ei⁹ abſoluit: ⁊ milites a vinculo iuramēti in depoſitionib⁹ epoꝝ. Alij habēt ꝟba iſta vlti. ꝑ .§. Gratia. qui ſic incipit. quod ex frequenti.

b Alius. Quia de alio papa preceſſerat ſermo, qui idem fecerat.

c Inutilis. Nō intelligas inutilis .i. inſufficiēs. tunc eīn debuiſſet ei dari coadiutor: vt .vij. q. j. 𝑞̄ꝫuis. ⁊ c. petiſti. ſꝫ diſſolut⁹ erat cū mulierib⁹ ⁊ effeminat⁹.

Imperator pōt a papa deponi.

d Depoſuit. ergo papa deponit imperatorem: vt .xcvj. diſt. duo. ⁊ ca. ſi imperator. nā trāſferre pōt imperiū: vt ex̄ de elec. venerabilē. Arg. ꝯ .xciij. diſt. legimus. in fi. ⁊ .xcvj. diſt. cū ad verū. Solu. dicit depoſuiſſe qui deponentibus conſenſit.

Adde idez tenuiſſe bal. l. l. nō ambigi. ff. de legi.

e Juramēto. Supple rōne dignitatis preſtito: non ratione perſone. Jo. de fan.

Nos ſanctorum. ¶ Caſ⁹. Quidam ſacramento fidelitatis quibuſdam excōmunicatis erant aſtricti. querebatur vtrū tempore excommunicationis deberent eis ſeruire? Et reſpondetur 𝑞ꝫ non, niſi ſatiſfaciant prius, ⁊ abſoluantur ab excommunicatione: aut ſacramento .i. ſacramento fidelitatis: et etiam ſine ſacramento faciunt quidam fidelitatem alijs. ⁊ ideo hec diuerſificare potes.

f Fidelitate. xj. q. iij. quoniam multos. contra. ſed ibi eſt ſolutū. Iteꝫ cōtra arg. xj. q. iij. Julian⁹. ſꝫ ibi eſt ſolutum.

g Cōſtricti ſūt. Sed quid dices ſi iurauit me ſoluturum alicui pecuniā, vel ſub pena promiſi: ⁊ ille excōmunicaꝫ: nūquid teneor ei ſoluere? Uidetur 𝑞ꝫ non: quia qualitercun𝑞ꝫ poſſumus debemus vexare malos vt ceſſent a malo: vt .xxiij. q. vj. iā vero ⁊ vtilius eſurienti ⁊c. vt .v. q. v. non oīs. ⁊ excōmunicatis in nullo caſu cōmunicabim⁹ niſi in his que ſpectant ad correctionē eoꝝ: vt .xj. q. iij. cū excōmunicato. Item q͛ intelligor iuraſſe ſub hac cōditione, ſi res i eodem ſtatu permanet: vt .xxij. q. ij. ne quis. in fi. ff. de ſolu. cum quis. Iteꝫ vbi nulla eſt petitio, ibi nulla ē mora: vt. ff. de verbo. obliga. ſi pupill⁹. Itē quia male meriti publica egeſtate laborare debēt vt. ff. depoſi. bona fides. De hoc autem non eſt dubium quin debitū poſſit peti. ab excommunicato: vt extra de ſenten. excommunica. ſi vere. Solu. pecunia illa non reddatur ei: ſed deponatur in edem ſacram. Uerius credo 𝑞ꝫ licet ille non habeat ius petendi, tamen debet ei ſolui. ſic extra de iureiur. debitores. et probatur hoc extra de ſenten. excommunica. ſi vere, vnde licet excommunicatio tollat obligationem quo ad fidelitatem, non tamen quo ad alios contractus: vt videtur Jo. Probabiliter dici poteſt 𝑞ꝫ excommunicato non ſit ſoluendum, cum nemo debeat participare cum eo: vt .xj. q. iij. cum excommunicato, niſi in caſibus; vt. ꝯ .xj. q. iij. quoniam multos. Nec obſtat illa decre. ſi vere. quia illud factū fuit de neceſſitate. B.

Excōicato an debeat fieri ſolutio.

Et verū ē fm B. q̄ ſic not. ex̄ ꝯ here. ca. vl. ⁊ ibi etiā no. Inno. et ꝯ ꝯcel. ꝑbē. cum nris. vbi ꝯt 𝑞ꝫ excōicato nil dꝫ ſolui.

Iuratos milites. ¶ Caſ⁹. Hugo comes excommunicatus erat: propter quod ſcribit Urban⁹ ſecundus cuidam epiſcopo vt prohibeat ne milites ratione fidelitatis ſeruiant ipſi comiti 𝑞̄ꝫdiu fuerit excommunicatus: quia magis oportet deo ſeruire, 𝑞̄ꝫ comiti eccleſie aduerſanti.

A Bſqꝫ ſynodali. ¶ Hec.q.diuidit in duas partes in quarum prima ꝓbat per quinqꝫ cap. ꝙ ſolus epiſcopus non poteſt deponere preſbyterum. Secunda ibi: Solus. Jo. ecclesie preſbyter iniuſte a ſuo epo depoſitus, in exiliū eſt cōdemnatus. Tādem ab eodē epo vel ſynodo fuit reſtitutus: ꝓpter quā preſumptionē re mouendā ſtatuit hiſpalen. conciliū vt abſqꝫ ſynodali preſentia nullus eps preſbyterū deponat vel diaconem: ⁊ hoc ꝓbat

¶ Caſus. Hic intitulat. vij.q. vbi queritur an eps ſacerdotem cōdemnare valeat abſqꝫ ſynodali audientia? Et reſpondet ꝙ ſolus eps pbr̄m ſuſpēdere poteſt: vt.j.e.q. vlti. hi q. et in cā ciuili inter ſuos clericos cognoſcere: vt.ꝫ.x. q.iij.qr. Deponere vero non poteſt preſbyterum niſi cum ſex epis/diaconem cuꝫ tribus: reliquos vero clericos ſolus deponere poteſt: vt.j.e. q.felix.⁊ ca.ſi aūt. epiſcopū vero ſolꝰ papa deponere poteſt.ꝫ.iij.q.vj.dudū. De hoc notat in ſumma huius queſtionis.

Clerico crimi noſo qs penitē tiā ipo nit.

a ¶ Abſqꝫ. Si igitur contra clericū de crimine crimialiter neceſſaria eſt penitemtia epiſcoporum, ſm ꝙ traditur.j.eo.ſi quis. ⁊ ca.felix. Diſtinguitur tamē, quia ſi agatur de crimine ad depoſitionē ordinis, tūc habet locum cap.felix.⁊ ca.ſiquis. Si autē agatur ad depoſitionem beneficij, tunc ſolus epiſcopus poteſt cognoſcere cum clericis ſuis: vt.xviij.q.ij. ſi quis abbas. et xvj.q.vij.inuentū. et extra de iudi.at ſi clerici.⁊.xj.q.iij. ſi quis epiſcopus damnatꝰ. ⁊ ex̄ de coha.cle.⁊ mulie. c.ſicut.⁊ ca.de ſacerdotibꝰ. Item ſi agat de crimine i modum exceptionis, ſolꝰ poteſt cognoſcere. ex̄ de accu.ſup his.lꝫ ſit arg.ꝫ.xxiij.diſt.illd. Tn̄ quocūqꝫ modo agat de crimine, ſemper accuſator punit vt calūniator. vt ex̄ de accu.ſup his.⁊ ca.cū dilectꝰ. Jo.

¶ Queſtio.vij.

A Bſqꝫ [a] ſynodali vero audientia ſacerdotez dānari in hiſpalenſi ꝯcilio cui Iſido. iterfuit ſic prohibetur.

¶ Sine cōcilij examinatione pbr̄ vel diaconꝰ nō deijciat.

S Exta actiōe cōperimꝰ flagitanū cordubē. eccleſie preſbyterū iniuſte olim a pōtifice ſuo delectū, ⁊ innocētē exilio ꝯdēnatū: quē r urſus ordini ſuo ꝯſtitutū eſſe cōperimꝰ. id denuo aduerſꝰ preſumptionē veſtrā decreuimꝰ vt iuxta ſctōꝝ patrū ſynodalē ſententiā nullꝰ veſtrū ſine cōcilij [b] examie quēlibet pbr̄m vel diaconum deijciēdum putet. nā multi ſunt qui indiſcuſſos poteſtate tyrānica nō authoritate canonica dānant. Et ſicut nonnullos gratia fauoris ſublimant: ita quoſdā odio inuidiaqꝫ humiliant: et leui opinionis aura condēnant, quorū crimē non approbāt. Eps em̄ ſacerdotibus ac miniſtris ſolus [c] honorē dare poteſt, ſolus auferre non pōt. ſi em̄ hi q̄ hoc ſeclo a dn̄is ſuis in honorem libertatis adepti ſunt, in ſeruitutis nexū nō reuoluunt niſi publice apud pretores ac preſides in tribunali foro fuerint accuſati: q̄to magis hi q̄ diuinis altaribus conſecrati, honore eccleſiaſtico decorantur: qui profecto nec vno dānante nec vno iudicante pote rūt honorꝫ ſui priuilegio exui: ſꝫ p̄nti ſynodali iudicio qđ canō oino de illis p̄ceperit, oportet definiri. I tē Greg. Joā. epiſcopo Panormitano.

¶ Cauſas clericorū eps non niſi cum ſenioribus eccleſie audiat.

S I qđ de quocūqꝫ clerico ad aures tuas peruenerit qđ te iuſte poſſit offendere facile non credas: ne te ad vindictā res accēdat incognita: ſꝫ p̄ſentibꝰ eccl'ie tue ſenioribꝰ diligēter eſt perſcrutāda veritas: et tunc (ſi qualitas rei popoſcerit) canonica diſtrictio culpā feriat delinquētis. I tē ex conci. Agathenſi.j.

¶ A quot epis preſbyteri vel diaconi ſunt audiendi.

S I qs tumidus vel contumelioſus extiterit in maiorē natu [d] vel aliquā cauſam habuerit: a tribus vicinis epis, ſi diaconus eſt q̄ arguit, ſi pbr̄, a.vj. ſi eps, a.xij. ſacerdotibus audiat. Uniuerſi epiſcopi dixerūt. Contūdi debet cōtumacia: et ſuperbia omnibus frāgi. Cauſe vero ꝓ per ſonis [e] ab his [f] ſtatuto numero audiantur. I tē ex ꝯci. Carthagi.ij.

¶ De eodem.

F Elix eps Selencitanꝰ dixit etiā hec additio ſm ſtatuta veterū conciliorꝫ, vt ſi qs eps (qđ non optamus fieri) reatū aliquē icurrerit: et ſi fuerit ei nimia neceſſitas nō poſſe plurimos ꝯgregare epiſcopos: ne in crimine maneat a.xij. epis audiat: ⁊ a.vj. preſ

ad inſtar libertorꝫ qui licꝫ ſiāt ingrati: nō tamē authoritate dominorꝫ, ſed in tribunali foro apud iudicē accuſati et cōuicti in ſeruitutē reuocantur. Caſum ſequētis capi. inuenies. lxxxvj. diſt. ſi quid vero.

b ¶ Concilij. Ergo tres epi faciūt conciliū: quia tres epiſcopi examināt cauſaꝫ diaconi: vt j.e.ſi quis.

c ¶ Solꝰ. Incorporalia em̄ facilꝰ cōſtruūtur q̄ deſtruātur. extra de tranſla. inter. Hec eſt vna ratio quare in ꝓmotione clericorum nō requirūtur plures epi, ſꝫ in remotiōe ſic. Itē quia ſepiꝰ ordināt̄ur clerici q̄ deponuntur vnde graue eſſet totiēs vocare tot epos. Item qr depoſitio frequēter fit cauſa odij: ſed ordinatio cauſa electiōis ſolꝰ autē ꝯfert dignitates: ſi hoc hꝫ ex cōſuetudine: vt ex̄ de his q̄ fi. a prelaea noſcitur.

Ordinatio cleri corꝫ facilꝰ fit q̄ depoſitio.

S I qs tumidꝰ. ¶ Caſꝰ. Dicitur in hoc ca. ꝙ in cauſa crimiali vbi agitur ad depoſitionē diaconi, debēt tres epi intereſſe: in cauſa preſbyteri ſex: in cauſa vo epi. xij. q̄ cauſam debēt diligenter examinare.

d ¶ Natu. quātū ad ordines.

e ¶ Pro pſonis. i. ꝓut perſone ſunt conſtitute in ſacris ordinibus.

f ¶ Ab his. i. ab epiſcopis.

S Exta actione. ¶ Caſꝰ. Flagitanus cordubenſis

F Elix. ¶ Caſꝰ. In hoc cap. dꝫ ꝙ cauſa criminalis epi a.xij. epis audiri dꝫ, cauſa pbr̄i a ſex, cauſe

vero diaconi a tribus cum proprio epiſcopo,
a ¶ Cum ꝓprio.i.preter propriū epm̄.ij.q.v.pbr̄.
S J aūt. ¶ Caſus. Dicit in hoc.c.ꝙ ſi pbr̄ accuſat/ ſex epi debent intereſſe: ſi diacon⁹, tres: ceteroꝝ vero clericoꝝ cauſas criminales ſol⁹ ep̄s pōt tractare.

ꝙ ſi in penitētia ꝯfiteat,non abſtineat: vt.l.diſt.de his vero.in fi.ſi extra ius/non preiudicat ſibi: vt.ſ.e.q.v. pbr̄. Si vero in iure confiteat/ꝛ timore probationū deponitur: ſiue ante ordinationē ſiue poſt cōmiſerit illud vt.xxiiij.diſt.c.vlt.ſi ſponte confiteatur/remouetur ab

b ¶ Si autē.hoc ca.eſt pars illius.iiij.q.v.quiſquis.
c ¶ A ꝯmuniōe.i.eedē dilationes dantur accuſatori que et reo: ꝛ eque excōicabitur accuſator ſi non venerit ſicut re⁹: vt.iiij q.v.quiſquis.
d ¶ Solus.i.ſine aliis epis: non tn̄ ſine clericis ſuis: vt.ſ.e.c.,pxi.Jo.
¶ Solus.¶ Hec ē ij.pars qō.in qua dr̄ ꝙ cauſas aliorum electorum a ſacerdote ꝛ diacono lca.ſuo poteſt ep̄s definire/ſupple excepto ſubdiacono: q̇ hodie cū diacono pari paſſu ambulat: extra de ſeruis nō ordi. miramur.Jo.d̄ f.
¶ Caſus. Dictum eſt ꝙ ſolus ep̄s poteſt tractare cauſas criminales clericorum: ſꝫ ne aliquis putaret ꝙ alii clerici nō deberēt intereſſe, ideo dicit Grati.ꝙ hec dictio ſolus/nō excludit clericos: ſꝫ alios ep̄os.
E Piſcopus.
e ¶ Suorū. Sufficit tamē maior pars ſi abſentes prebeāt aſſenſum: vt.lxiiij.di.ca.j.

† al's ꝑ pmis epis.

ij.ps.

Ep̄s an poſſit ſol⁹ delinquē: te ꝯdē: nare,

byter: ꝛ a trib⁹ diaconus cū proprio[a] ſuo epiſcopo.
Item ex conci.carthagi.iiij.
¶ De eodem.
S J aūt[b] pbr̄i vl' diaconi accuſati fuerint adiuncto ſibi ex vicinis locis ꝓpri⁹ ep̄s † legitimo numero collegaꝝ quos ab eodem accuſati petierint.i.vna ſecum in pbr̄i noie ſex,in diaconi.iij.q̇ ipſorum cauſas diſcutiāt: eadē in dierū dilatione, ꝛ a cōmunione[c] remotionū,et diſcuſſione cauſaruꝫ inter accuſatores et eos qui accuſantur forma ſeruata: reliquoꝝ vero clericoꝝ cauſas etiam ſolus[d] ep̄us loci agnoſcat ꝛ finiat. Solus autē ad excluſionē alioꝝ ep̄orū, nō ſuorū clericorum dicitur: ſine quoꝝ preſentia eius ſententia erit irrita. Unde in carthaginēſi cōci.iiij.legitur.
¶ Abſqꝫ preſentia clericorū nullius cauſam ep̄s audiat.
E Piſcopus nulli⁹ cauſā audiat abſqꝫ preſentia ſuoꝝ[e] clericoꝝ: alioquin irrita erit ſentētia ep̄i,niſi preſentia clericorum firmetur.
Item ex conci.Hiſpalēſi.ij.

¶ Niſi in ſynodo canōice vocatiſacerdotes damnari non poſſunt.
E Piſcopus ſacerdotib⁹ ac miniſtris ſol⁹ honorē dare pōt: ſꝫ ſol⁹ auferre nō pōt. Si em̄ hi q̇ in hoc ſeculo a dn̄is ſuis honorē libertatis adepti ſūt,in ſeruitutis iugū nō reuocant niſi publice apd̄ pretores ac preſides in tribunali foro fuerint accuſati: q̄ꝫto magis hi qui diuinis altaribus cōſecrati,honore eccleſiaſtico decorantur: qui ꝓfecto nec ab vno damnari, nec vno iudicāte poterunt honoris ſui priuilegio exui: ſed preſente ſynodali iudicio q̇d canon de illis preceperit oportet definiri.
¶ Queſtio.viij.
D E vltima vero[f] queſtiōe ſic ſtatutū ē in ꝯcilio neocesarienſi.
¶ Presbyt' qui āte ordinationem cōfitetur ſe corporaliter lapſum: poſtea non offerat.

executiōe ſacerdotij.i aliis tn̄ ordinibus diſpēſatiue remanebit: vt.ſ.e.c.j Si vero ꝯfitet crimen qd̄ fecit poſt ordinationē, acta penitētia diſpēſatiue in ſuo ordine ꝑmanebit vt.ſ.ca.ij.ꝛ in vtroqꝫ iſtoꝝ caſuū de rigore iuris eſſet deponendus.ꝛ hoc verꝫ eſt i magnis criminibus que inducūt depoſitionē. Sed pro paruo crimie acta pnia ſtat in ordine ſuo: vt.v.q.iiij.in loco.et de conſe.di.ij.relatū et hoc inuenies in ſumma hui⁹ queſtionis planius.
f ¶ De vltima vero. Hic queritur ſi aliquis cōfitet crimen qd̄ fecit añ ordinationē ſuā/vel conuincit peccaſſe ante ordinationē ſuā/an poſſit frui officio ſuo: Diſtinguas ergo: q2 aut eſt tale crimen qd̄ inducit depoſitionē/aut nō. ſi nō inducit/acta penitētia remanet in ordine ſuo: vt.lxviij diſt.ſicut. Item ſi inducit depoſitionē,tūc ſi cōfitet illud in penitētia, nō abſtinebit ab officio: vt.l.diſt.de his vero.in fi.ſilr' ſi cōfitetur illud extra ius,ꝙ talis ꝯfeſſio ei nō p̄iudicat,vt.ſ. ea.q.v.preſbyter.licet ſit arg.cōtra extra de exceſ.prela. q̄ꝫ ſit graue: † Si ꝟo cōfitet in iure crimen ſuū cōmiſſum ante ordinationem ſuā/deponitur ab officio ſacerdotali,retinebit tamē nomē pbr̄i,ꝛ omne inferius offm̄: vt.ſ.e.c.j. ꝛ.c.ſi quis pbr̄.ꝛ hoc cū ſpōte illud cōfitet. Si vero confiteatur illud timore ꝓbationū, tūc ſiue ante ſiue poſt ordinationē ſuā illud cōmiſit,deponitur,irreparabiliter: vt.xxiiij.diſt.ca.vlti.l.diſt. ex penitētib⁹.lxxi diſt. ſi quis ſine examinatione.ꝛ.c.ſi quis ep̄us. Si ergo q̄s ſponte cōfitetur crimen cōmiſſum poſt ordinationē,ad tp̄s dꝫ ſuſpendi ad agendā pniam, ſed poſtea reſtituit ex diſpēſatione: vt.ſ.e.ca.ij. Si queras que crimina inducūt depoſitionē,dico ꝙ nō eſt a canone expreſſū. videm⁹ em̄ ꝙ quedā nō inducūt.nā clericus tumultū faciēs in ſynodo nō deponit: vt.v.q.iiij.in loco. Itē q̇ cantat duas miſſas ſub vno canone: vt de ꝯſe,di,ij,relatū,

Crimē añ ordinationē commiſſum an impediat frui officio.
† Non ꝯdicit: qm̄ ibi accidit ꝓpter accidēs ſcꝫ ꝓpt' ſcandalū ꝛ infamiā nō ꝓpter ꝯfeſſionem: vt ibi not. ꝑ Uin. et B.ſꝫ de hac materia dic vt plene not. Innoc. B. Cō. et H.ex de elec. ꝑ inqſitionē,

ꝛ.ij. Sed nunquid ꝛ iſti clerici ſunt iudices iſtius. Non videtur,cum quilibet eoꝝ ſit forte minor eo. Quidā dicunt ꝙ ipſum cōcilium ſiue caplm̄ habet iuriſdictionē ordinariā: nullus tamen per ſe eſt iudex. Alii dicūt ꝙ ſunt aſſeſſores ep̄i: ꝛ ſnia ſine talibus aſſeſſoribus lata nulla eſt: ſicut ſnia nulla eſt que fert contra fiſcū abſente aduocato fiſci: vt.ff.de iure fiſci,ſi fiſcus. ſicut videt dicere lex: vt ſnia que fertur officio iudicis ipſo abſēte, ꝙ nulla ſit: vt.C.de ſen.ꝛ iter.om.iu.cū ſnia. Qꝫ tamen clerici ſint iudices/eſt arg.vj.q.iij.ſcitote.
E Piſcopus. ¶ Caſ⁹. Dicit in hoc.c.ꝙ ep̄s ſolus dare honorē poteſt/quē ſolus auferre nō poteſt. Si em̄ libertus in ſeruitutē reuocari non pōt niſi apud iudices legitime fuerit conuictus: q̄ꝫto magis diuinis altaribus cōſecratus,ab vno ſolo nō poterit damnari.
D E vltima. ¶ Caſus. Hic intitulat.viij.q.vbi q̄rit ſi aliquis ſpōte confitet vel conuincitur peccaſſe ante ordinationē/vtrū poſſit officio ſuo frui: Et reſpō.

Item ſi epūs citatus nō venit ad ſynodū.xviij.diſ.ſi ḋs autē.⁊ ca.decernimus.⁊ tñ quodlibet tale eſt mortale. Silr̄ pro temerario iuramento non deponit aliquis: vt ex̄ de iureiur.ſicut. Tradunt autē quidā pro regula ꝙ omne crimen inducit depoſitionem: niſi ſpecialiter a canone excipiat. Alij dicūt ꝙ nullū crimen inducit depoſitionē, niſi ſpecialiter a canone excipiat. et hec opinio maiori eq̄tati innitit: quare tenēda eſt. Ioan. Sed hec materia eſt hodie determinata ex̄ de tempo. ord.ca.vlti. B.

delinquit in dignitate, ꝙ̄ qui extra dignitatem delinquit: vt.xl.di.homo xp̄ianus.⁊.xxv.q.j.null. Reſpon. ſic. ſed ideo magis punitur, quia ſciēs ſe permiſit ordinari.l.diſtin.ex penitentibus.

k In ptāte. Si intelligas hoc ca.de clerico depoſito, tunc eſt hic argu. ꝙ epūs poteſt reſtituere clericū depoſitū. Si autē de ſuſpenſo, tunc ptz ꝙ relinquitur arbitrio epiſcopi, an velit ſuſpenſo reddere officiū ſuum. Sed cum iſte clericus rōne criminis nō poſſit pmoueri ad ſubliniorem gradum: quomō ergo pōt ipm reſtituere fame: cum per penitentiam non tollatur infamia: vt.ij.q.iij.§.hinc autē. Poteſt dici ꝙ ex quo papa dat poteſtatem diſpēſandi: ergo per conſequens reſtituēdi fame.

l Iterato. Ar. grauiꝰ puniri iteratum delictū: vt xxv.q.ō.ij.ita nos. extra de coha.cleri.clericos.⁊ de hereti.ad abolendā. Io.de fan.

Qui admiſit. Caſ. Quidam pbr̄ in iudicio ſpōte ꝯfeſſꝰ eſt fornicationē feciſſe ante ſuā ordinationē. queſitū eſt i concilio Neoceſarienſi quā penam debeat pati. Et reſpō. ꝙ ſi pbr̄ eſt cōfeſſus ſponte, executione ſacerdotali carebit: ſed in aliis officijs permanebit ſi eſt vtilis. Si ꝟo nō eſt cōfeſſus vel cōuictus, ſuo arbitrio relinquat. Cetera ꝟo pctā, grauiora ſcȝ vt dixerunt plurimi, inducūt depoſitionem. Uel cetera peccata.i.ceteri pctōres q̄ cōuincūtur nolētes confiteri: debēt deponi. Idez ſtatuit de diacono qḋ de ſacerdote ſtatutū eſt. Caſum ſeq.ca.inuenies.l.di.hi q̄.

Qui admiſit corporale[a] pctm̄, et hic poſtea pbr̄ ordinatꝰ eſt: ſi cōfeſſꝰ fuerit[b] ꝙ ante ordinationē ſuam peccauerit, nō q̄dē offerat[c]: maneat aūt i aliis officiis ꝑpter eius ſtudiiꝰ[d] vtilitatē. Cetera[e] ꝟo peccata cenſuerunt plurimi etiam ordinatiōe priuari. Qꝫ ſi de his nō fuerit ꝯfeſſus nec ab aliquibꝰ manifeſte poteſt cōuinci: huic ipſi de ſe poteſtas[f] eſt cōmittenda. Silr̄ et diaconus ſi in eodem culpe genere fuerit inuolutus: ſeſe a miniſterio[g] cohibebit.

Item ex cōcilio Hylerdenſi.

Deſeruiētes altario ſi carnis fragilitate deliquerit, epī arbitrio ſubiaceant.

Hi qui[h] altario deſeruiunt ſi ſubito in flēda carnis fragilitate corruerint[i] ⁊ deo reſpiciente digne penituerint, ita vt mortificato corpore cordis cōtriti ſacrificiuȝ deo offerant: maneat in poteſtate[k] pontificis vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos prolixiori tempore ab eccleſie corpore ſegregare: ita tamen vt ſic officiorū ſuorum loca recipiāt: ne poſſint ad altiora vlterius pmoueri. Qꝫ ſi iterato[l] velut canes ad vomitum reuerſi fuerint: non ſolum dignitate officii careāt, ſed etiam ſanctam communionez niſi in exitu nō percipiant.

Itē ex conci. Toletano.ix.

Ex miniſtris eccleſie geniti, in ſeruitutem deuocentur eiuſdem.

Cum multe ſuper innocentia ordinis clericorum hactenus emanauerint ſententie patrum: et nullatenus ipſoruȝ firmari correctio morū quiuerit: vſqꝫ adeo ſententiā iudicantiū protraxere cōmiſſa culparū, vt nō tantū inferret vltio in authores ſcelerum, verūetiam in ꝓgeniē damnatorū. Ideoqꝫ quilibet ab epō vſqꝫ ad ſubdiaconem deinceps vel ex ancille[m] vel ex ingenue[n] deteſtando connubio[o] in honore conſtituti filios ꝓcreauerint: illi quidem ex quibus geniti probabūtur canonica cenſura damnētur. proles autem aliena pollutione nata, non ſolū hereditatē[p]

Cum multe. Caſ. Conſtitutiones multe facte fuerāt vt clerici in ſacris ordinibus cōſtituti viuerent ꝯtinenter. qḋ cū nō facerent, ſtatutū fuit in concilio Toletano vt q̄cunqꝫ deinceps ab epō vſqꝫ ad ſubdiaconem ex deteſtando connubio libere vel ancille liberos procreauerit, canonica cenſura damnet: filij vero eius in ſeruitutem eccleſie ad cuius ignominiā nati ſunt, redigantur.

a Corporale peccatum. Id eſt fornicationem.
b Si cōfeſſus fuerit. Sponte, nō metu ꝓbationū.
c Offerat. Id eſt officiet: al's conficiet.
d Studij. q̄ ſtudioſe ꝯfeſſus eſt: vel q̄ vtilis eſt eccleſie. cū tali em̄ diſpenſat: vt.l.diſt.ſtudeat.
e Cetera.i.ceteros pctōres qui nolūt ſponte ꝯfiteri. Uel dic ꝓprie alia pctā a fornicatione. Et ſic eſt ar. ꝙ minus punitur aliquis ꝑpter fornicationem ꝙ̄ propter aliud crimē: hoc ideo, quia pauci ſine illo crimine inueniunt: vt.l.diſtin.q̄ tua.et ad idem eſt arg.lxxxij. diſtin.preſbyter.lxxxj.diſt.ſi qui clerici. Argu. contra. xxxiij.diſt.ca.vlti.
f Poteſtas. cōfitendi crimen. ſed ⁊ ſi nō vult cōfiteri, relinquit arbitrio ſuo: vt.xxxiij.diſt.habuiſſe.
g Miniſterio. diaconali ſed nō ſubdiaconali.
h Hi qui. Hoc ca. ponit.§.diſt.l.hi qui.ij.
i Corruerint. Loquit ergo de eo qui poſt ordinationem deliquit. Sed nōne magis delinquit ille qui

m Ex ancille. Sed quare punit dn̄s ancille illius? Reſpon. in fauorem eccleſie: vel ideo quia ratione criminis illa facta eſt de ſuo foro.
n Ingenue. Specialis eſt iſte caſus, vbi filius conditionem matris libere non ſequitur, contra id qḋ eſt. xxxij.q.iiij.liberi.
o Cōnubio. Ergo ptz ꝙ loquit de ſacerdotibus qui legitime ducūt vxores. tales em̄ grauius puniunt: vt xxxij.diſt.eos.lxxxj.diſt.quidam.⁊.xxviij.diſt.preſbyter. Quicquid tñ hic dicatur: cū eccleſia non ſit iſto iure vſa, pdit ius iſtud: ſicut et illud ꝙ poſſit exigere penam ſacrilegij: vt.xvij.q.iiij.quiſquis.
p Hereditatem. Scȝ paternā. nam matri etiā ſuccedit ſpurius filius: ⁊ teſtamētū matris pōt dici inoffi-

Idez Alexan. de ymo.in l.ſcimꝰ circa pn̄.C.ḋ iur. delib. per tex.i.§. cū igit. in aut. de non eligen. ſcḋo nuben.

De hoc ēt notat lxxxj.d. c.j.ex̄ ḋ tēp.or. ex teno re.⁊ ca. vlt.⁊ in pdi.de cre. ſicut.et ꝙ iſta ſententia tāq̄ verior ſit tenēda hic not. Hu.

Sub. vel purgādi ſi non eſt infamatus/ſȝ ſi eit coḡit ad purgationez. ar.ij.q.v.pbr̄. ꝑm H. ⁊ Lau.

Dignitas aggrauat pctm̄.

Spuriꝰ ſuccedit matri.

cioſum: vt.ff.de inoffi.teſt.ſi ſuſpecti.§.j.Jo.hodie ſpurij oi bñficio excludunt: vt.C.de natu.lib.aut.licet.B.

Si quis preſbyter.¶ Caſus. Dicitur in hoc ca.ꝙ ſi quis preſbyter confeſſus fuerit ſponte ante ordinationem feciſſe fornicationē, nō habebit executionem ſacerdotij: q: non celebrabit/ſed tm̄ nomen ſacerdotis habebit. Si autē non fuerit ſponte confeſſus/ſed ab alio cōuictus: tūc nec nomen ſacerdotij habebit. Idē eſt de diacono qđ dictum eſt de ſacerdote.

a ¶ Nomen. Si queris quid ei valeat retinere nomen p̄ſbyteri? Dico ꝙ in omnib⁹ retinet priuilegium preſbyteri in loco ſubſcriptiōis et in alijs: preter hoc ſolum ꝙ non poteſt miſſam celebrare: vt.ſ.e.q.vi.felix.

Sciſcitātib⁹. ¶ Caſ⁹. Bulgari queſierunt a Nicolao vtrum a ſacerdote in adulterio deprehenſo, vel tātum de hoc infamato debeamus ꝯmunionem recipe? Et reſpondet ꝙ ſic quouſqꝫ epiſcoporum iudicio reprobetur: q: nō poteſt aliquis quantūcūqꝫ pollutus diuina polluere ſacramēta. Et ꝙ recipere debeamus, tribus rationibus probat. Prima eſt: q: ſicut cereus accenſus ſeipſum cōſumit, alijs ꝟo lumen prebet: ſic p̄ſbyť peccando nocet ſibi: alijs ꝟo ex officio prodeſt. Secūda eſt: q: ſacramēta non habēt effectū ſm̄ merita dantis ſꝫ accipiētis. Tertia eſt: q: ante examinationem ⁊ criminis probationem nullus eſt a communione ſuſpendendus. Prima ratio eſt ibi: Qm̄ mali. Scđa ibi: Sumite. Tertia ibi: Qui rurſus.

b ¶ Sciſcitantibus. Supra diſtin.xxxij.nullus.contra.Joan. Sed ibi loquitur de crimine quod eſt notorium per ſententiam: ᵍquod falſum eſt: vt extra de cohabi.cleri.veſtra.⁊ capi.ſequen.⁊ capi.vlti.vbi dicitur ꝙ ſufficit ſi eſt notorium rei euidētia. B. Sed nonne eoipſo ꝙ quis comprehenſus eſt in adulterio infamis eſt: licet nondum ſit damnatus: vt.ff.de ritu nuptia.palam? Reſpondetur: Talis infamia non ſufficit ad hoc vt abſtinendum ſit a ſacramētis ſuis, niſi infametur per ſententiam: vt di.xi.xxxij.diſtinctio.§.verum.requiritur enim ꝙ ſit deprehenſus et conuictus: vt extra đ iudic.cum non ab homine.tamē bene concedo ꝙ ois ſacerdos in mortali exiſtēs eſt ſuſpenſus quo ad ſe: vt.j.qōne.j.ſacerdotes. ſed nō quo ad alios: niſi ſit preciſus, vel niſi ſit notorius fornicator, vel ſimoniacus: vt.xxxij.diſt.§.verum.

ᵍ Hic arg. de occulto vel alio manifeſto.ſm Hug. Infamis ne eſt i ad ulterio deprehēſus.

nunqꝫ accipiet: ſed etiā in ſeruitute eius eccleſie (de cui⁹ ſacerdotis vel miniſtri ignominia nati ſunt) iure perēni manebūt. Item ex cōcilio Martini pape.

¶ Qui ꝯfitetᷣ ſe ante ordinationē peccaſſe, non ſacrificet: conuictus autē deponatur.

Si qͣs pbr̄ ante ordinationē peccauerit, nō offerat: ſed tm̄ pro religione nomenᵃ pbr̄i portet. Si aūt non ipſe cōfeſſus fuerit, ſꝫ ab alio publice ꝯuictus: nec hoc ip̄m habeat vt nomē p̄ſbyteri portet. Similiter et de diaconib⁹ obſeruandū eſt: vt ſi ipſi confeſſi fuerint: ordinem ſubdiaconi accipiant.

Item Nicolaus ad conſultationem Bulgarorum.

¶ De manu ſacerdotis q̄ ab eccleſia toleratur, licite ſacramenta ſumuntur.

Sciſcitātibusᵇ vobis ſi a ſacerdote qui fuerit cōprehenſus in adulterio, ſiue de hoc ſola fama reſperſ⁹ eſt: debeatis cōionē recipere, necne: rn̄demus: non pōt aliquis quātūcūqꝫ pollutus ſit, ſacr̄a diuina polluere, q̄ purgatoria cūctaꝝ ꝯtagionū exiſtunt. qualiſcūqꝫ em̄ ſacerdos ſit: q̄ ſctā ſunt, coinquinari nō poſſūt. idcirco ab eo (quouſqꝫ iudicio ep̄orū reprobetᷣ) cōio pcipiēda eſt. ¶ Qm̄ mali bona adminiſtrādo ſe tm̄mō ledūt ⁊c̄. Fax accēſa ſibi quidē detrimētū p̄ſtat: alijs vero lumen in tenebris adminiſtrat, ⁊ vn̄ alijs cōmodum exhibet, inde ſibi diſpendium prebet.

¶ Sumite ergo ab om̄i ſacerdote intrepidi xp̄i myſteria: q: oīa in fide xp̄iᶜ purgantur. Fides eſt em̄ q̄ hunc mundūᵈ vincit: ⁊ q: nō dantis, ſed accipientisᵉ ſit: dicēte btō Hiero. Ad credēdū oī aīe baptiſm⁹ eſt pfectus ⁊ in omni ſacerdote corpus chriſti eſt pfectum.

¶ Qui rurſ⁹ ſacre ſcripture ꝯcordās ait: Priuſqꝫ audias ne iudicaueris quēqꝫ: atqꝫ ante ꝓbationē accuſatiōis illate neminem a tua communione ſuſpendas: quia nō ſtatim qui accuſaturᶠ, reus eſt: ſed q̇ conuincitur crimin oſus.

¶ Cauſa.xvi.

Quidā abbas habebat parochialē eccleſiā. inſtituit ibi monachū vt officiū celebraret pplo: poſſedit eā p.xl.annos ſine aliq̄ interpellatione. tādē q̄rela aduerſus abbatē mouetᷣ a clericis baptiſmalis eccl'ie in cui⁹ dioceſi parochiana eccleſia illa conſiſtebat.

Hic primū q̄ritᷣ vtrū monachis liceat officia ppl'is celebrare, pn̄iaꝫ dare ⁊ baptizar̄?

Scđo, ſi cōtigerit eos capellas hr̄e ep̄ali beneficio: an ab eis ſint iſtituēde, an ab ep̄is?

Tertio, an iura eccleſiarum preſcriptione tollantur?

Quarto, ſi eccleſia aduerſus eccleſiaꝫ preſcribat: an etiam

c ¶ In fide Chriſti. Id eſt per fidē Chriſti.

d ¶ Mūdum. id eſt amorem et delectationem mundanorum.

e ¶ Sed accipiētis. Id eſt recipitur ſm̄ meritum recipiētis: ſed non ſm̄ meritum dantis. de cōſecra.diſ.ij.vtrum.

f ¶ Qui accuſatur. Simile. viij. queſtione.iiij. nōne.xxxv. qōne.vj. multorū.et.xj.q.iij.eorum.extra vt lite pendē.laudabilem.Jo.

Quidam abbas. ¶ Caſus. Magiſter hactenus de ſtatu eccleſiarum egit et ſecularium cleri corum. Sed quia religiōe monachorum multum decoratur ſtatus eccleſiarum: ideo in ſex ſequentibus cauſis tractat de ſtatu monaſteriorum et monachorum. In hac ergo prima cauſa agit de officio monachorum/oſtendens an valeant officia celebrare: ⁊ eorum capelle debeāt per eos inſtitui,